

DR. AUDRIUS ARMAS

STUDIJA

**APIE AKADEMINĖS ETIKOS IR PROCEDŪRŲ KONTROLIERIAUS VEIKLĄ,
IŠIGYJANT TEISĘ NAUDOTIS IR NAUDOJANT *PLAGSCAN*
ARBA
PLAGSCAN KELIAS LIETUVOJE**

2022 m. balandžio 25 d.
Kaunas

TURINYS

ĮŽANGINIS ŽODIS	3
IVADAS.....	5
1. PAŽINTIS SU <i>PLAGSCAN</i>	7
2. PROGRAMOS <i>PLAGSCAN</i> KALBINIS FUNKCIONALUMAS	10
3. PROGRAMOS <i>PLAGSCAN</i> GALIMYBĖS SUTAPTIES KONTEKSTE.....	13
4. KONTROLIERIAUS VEIKSMAI, ĮSIGYJANT <i>PLAGSCAN</i> – VIEŠASIS PIRKIMAS	14
5. KONTROLIERIAUS POREIKIO TYRIMAI PRIEŠ ĮGYJANT <i>PLAGSCAN</i>.....	19
6. TEISIŲ NAUDOTIS PROGRAMA <i>PLAGSCAN</i> PLATINIMAI.....	26
7. TEISĖTŲ LŪKESČIŲ PRINCIPAS DĖL NAUDOJIMOSI PROGRAMA <i>PLAGSCAN</i>	30
8. KAI KURIOS SĄSAJOS	33
8.1. PROGRAMOS <i>PlagScan</i> VERTINTOJAI	33
8.2. ENAI ARBA EUROPEAN NETWORK FOR ACADEMIC INTEGRITY	36
8.3. APIE KOMPANIJĄ „PLAGSCAN GMBH“ IR JOS PRODUKTAŲ <i>PlagScan</i>	38
8.4. <i>Urkund, PlagScan AR Ouriginal</i>	44
9. KONTROLIERIAUS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS.....	47
9.1. KONSTITUCINIO TEISMO DOKTRINA	48
9.2. KONTROLIERIAUS VEIKLOS „LAISVĖ“	51
10. VIETOJ EPILOGO	53
IŠVADOS	56
PRIEDŲ SĄRAŠAS	58

ĮŽANGINIS ŽODIS

Skaitytojui pateikiama dr. Audriaus Armo studija yra savitas taikomojo mokslo kūrinys. Turint galvoje šio veikalo atsiradimo motyvus, platesnį kontekstą, ypač teisinius-administracinius, pilietinės politikos, žmogaus ir mokslininko teisių aspektus, ko gero, galėtume teigti, kad prieš akis turime netgi unikalų kūrinį.

Turinio prasme tai – tarpdalykinis veikalas, sukurtas žmogaus teisių, administracinės teisės, viešojo administravimo, iš dalies netgi ir sociologijos bei politikos mokslų sankirtoje. Tarpdalykinė prieiga – neabejotinas darbo privalumas. Veikale nerasime teorijų apžvalgos, panašių tyrimų apžvalgos ir grynai taikomojo žanro studijoje tai priimtina. Teorinis polėkis išnyra tarp veikalo eilučių, suvokiant motyvuotam ir pasirengusiam skaitytojui studiją hermeneutiškai. Studija, kaip visuma, aštriai kelia pasitikėjimo valdžia ir jos institucijomis klausimą. Autorius savitu, labai išsamiu rakursu parodo atgrasiąją Lietuvos biurokratijos pusę – kompetencijos stygių, cinizmą, atsakomybės stoką, akivaizdžius interesų konfliktus, nepagarbą piliečiui, nusišalinimą nuo savo prievolių ir įstatymais numatytos misijos paniekimą etc. Visa tai liūdina ir leidžia kelti klausimą apie demokratijos, teisinės sistemos, o kartu ir valstybingumo apskritai kokybę mūsų šalyje.

Žanro, dizaino prasme studija yra aiški, tai – atvejo studija. Konkrečiai, labai išsamiai analizuojama LR Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos (AEPK) veikla, įsigyjant, taikant ir diegiant Lietuvoje plagiatu atpažinimo kompiuterinę programinę įrangą *PlagScan*. Metodo prasme atliktas tyrimas taip pat aiškus ir nepriekaištingas. Naudojamas dokumentų analizės, konkrečiai, administracinių dokumentų ir piliečio/mokslininko susirašinėjimo su LR AEPK dokumentų analizė. Šie dokumentai, jų atkarpos ir jų interpretacija sudaro patikimą empirinio tyrimo įrodymų bazę. Tyrimo dizaine galima išvelgti ir kelis itin subtilius kokybinio socialinio tyrimo metodus, beje, Lietuvoje praktiškai netaikomus. Tai stebėjimas dalyvaujant ir autobiografinio metodo elementai. A. Armas nėra tyrėjas iš šalies. Jis tiria savo paties istoriją ir savo gyvenimo vieno iš socialinių vaidmenų atkarpą – piliečio/mokslininko kovą su instancijomis už teisingumą ir savo teises.

Veikalo misija neabejotinai kilni ir akivaizdžiai emancipacinė – ginti žmogaus ir mokslininko teises, pilietiškai reikalauti, nuosekliai siekti valdžios institucijų, valstybės tarnybos ir pareigūnų veiklos efektyvumo, skaidrumo, atsakomybės. Išdėstyti imperatyvai yra trivialūs, netgi šiek tiek patetiški. Juk visa tai figūruoja Lietuvos Respublikos Konstitucijoje („Valdžios įstaigos tarnauja žmonėms“, 5 str. 3 dalis), kituose baziniuose Lietuvos Respublikos įstatymuose: Viešojo administravimo, Valstybės tarnybos, Viešųjų ir privačių interesų derinimo bei kituose. Intriga, įtampa, o neretai ir nuožmus konfliktas atsiranda tada, kuomet skambūs ir kilnūs teisės aktų imperatyvai ima grėsmingai disonuoti su valdžios institucijų ir aukštųjų pareigūnų faktine elgsena, absurdiškais jų sprendimais, kurie jaukia ir griaua pavestą reguliuoti sektorių, pažeidžia žmogaus ir piliečio teises, tiesiog profanuoja.

Iš tokio konflikto, kuris akivaizdžiai atliepia viešą interesą, kaip tik ir kilo šis dr. A. Armo veikalas. Galima klausti, kodėl tokių konfliktų tarp piliečio/mokslininko, kuris įsitikinęs, kad jo teisės pažeistos, ir instancijų nebandoma spręsti teisinėmis priemonėmis? Veikalo autorius A. Armas yra socialinių mokslų daktaras, o pagal pareigas – teisininkas-praktikas. Kvalifikuotas teisininkas bando tai daryti jau daugiau nei dvejus metus. Parašyta aibė pagrįstų skundų į visas įmanomas teises ir administracines instancijas. Klausimai, bylos nuėjo net iki Lietuvos Respublikos Konstitucinio Teismo. Informacija teikiama visoms Lietuvos Respublikos valdžios grandims – Prezidentui, Seimo vadovybei, Seimo komitetams, ministerijoms... Norisi tikėti, kad teisingumas ir civilizuotas viešasis valdymas šioje istorijoje anksčiau ar vėliau laimės. Mes – Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (LAMPSS) aktyvistai konflikto tarp mokslininko ir „Instancijos“ istoriją tiesiogiai ir labai susirūpinę stebime jau daugiau nei metus laiko.

Skaitydamas instancijų atsirašinėjamą dr. A. Armui, nagrinėdamas teismų procesinius sprendimus, netikėtai suvokiau esminį dalyką. Juk tai unikali faktinė medžiaga solidžiam tarpdisciplininiam tyrimui apie biurokratijos, viešojo valdymo, administracinės teisenos ir aukštojo mokslo disfunkcijas posovietiniame krašte. Viskas privalo būti išanalizuota mokliškai, išversta į anglų klabą ir paviėšinta.

Apie viešojo valdymo kokybės Lietuvoje stygių nuolat pasisako OECD/EBPO, Pasaulio Banko, Europos Komisijos ir kt. užsienio ekspertai. Kodėl prie kritinio diskurso, prie valymosi ir viešojo valdymo tobulinimo negalėtų, neturėtų prisidėti Lietuvos mokslininkai, įskaitant dr. A. Arma? Supratęs dr. A. Armo sukaupto archyvo platesnę, išskirtinę, vertę, pasiūliau turimų duomenų ir patirties pagrindu parengti mokslinę studiją. Aš labai dėkingas autoriui, kad mano paraginimas buvo išgirstas. Ši studija yra tik pirmasis didesnės sumanytos dëlionės fragmentas. Mūsų nuomone, LR Seimo įsteigta akademinio ombudsmeno tarnyba – LR AEPK – pastaruoju metu ritasi į vis gilesnę krizę. Mūsų nuomone, tokių diskredituojančių ir gėdingų istorijų, kaip *PlagScan*, minėtoje tarnyboje yra žymiai daugiau. Problemos ir klaidos LR AEPK šiuo metu sparčiai kaupiasi, nelyginant ledų sangrūda pavasario upėje. Viskas jau nagrinėjama, o faktinė įrodymų bazė sviri ir nepaneigiama.

Skaitykite dr. A. Armo unikalų veikalą ir laukite tęsinio.

Prof., habil. dr. Gediminas Merkys

Lietuvos aukštųjų mokyklų profesinių sąjungų susivienijimo (LAMPSS) valdybos narys

Lietuvos žmogaus teisių gynimo asociacijos tarybos narys

IVADAS

Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius (toliau – ir Kontrolierius), ir jo įstaiga (toliau – Kontrolieriaus tarnyba) naudoja automatizuotą simbolių sutapčių vertintoją *PlagScan*. Kontrolierius tai atlieka, nagrinėdamas skundus prieš Lietuvos Respublikos piliečius – Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės narius, tačiau viešojo *PlagScan* pirkimo metu nemažai Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijų buvo ignoruotos ir joms neteko susipažinti su informacija apie tai, kad akademinės bendruomenės nariams, kurių atžvilgiu atliekami tyrimai, būtų suteikiama teisė išmėginti ir įsitikinti *PlagScan* simbolių sutapčių vertintojo galimybėmis ir kitais kokybiniais privalumais. Maža to, šiuo metu viešojoje erdvėje aptinkama informacija, kad programa *PlagScan* nuo 2021 m. sausio 1 d. yra produktas ir/ar programa *Original*. Autoriaus surinkta ir šioje studijoje pateikiama medžiaga sudaro pagrindą abejoti, ar iš tiesų vyko viešieji pirkimai dėl *PlagScan* (tiksliau – pirkimo procedūros).

Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje pavyko aptikti, kad tik 2019-09-30 Kontrolieriaus tarnyba suteikė galimybę akademinėi bendruomenei naudotis sutapčių nustatymo programa *PlagScan* (žr. 1 pav.).

2019-10-01

Tarnyba suteiks prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos

2019 m. rugsėjo 30 d. Tarnybos vyriausieji specialistai Mindaugas Židonis ir Kamilė Kapočiūtė akademinėi bendruomenei pristatė tekstų sutapčių nustatymo programos „PlagScan“ naudojimosi sąlygas ir funkcionalumą. Šia programa naudotis norą pareiškė 16 mokslo ir studijų institucijų siekdamos užtikrinti akademinį sąžiningumą organizuojant doktorantūrą ir mokslo žurnalų leidybą. Galimybė naudotis minėta programa bus sudaroma iki 2020 m. rugpjūčio mėn.

1 pav. Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainės informacija

Šaltinis: <https://etikostarnyba.lt/tarnyba-suteiks-prieiga-prie-tekstu-sutapciu-nustatymo-programos-2/>; žiūrėta 2022-02-25.

Tačiau tokią prieigą naudoti, kiek yra žinoma, ėmė ne visos mokslo ir studijų institucijos dėl nežinomų priežasčių. Aiškėja, kad tokią Lietuvos Respublikos akademinę bendruomenę, kuri turi prieigą prie programos *PlagScan*, sudaro tik keturios mokslo ir studijų institucijos: Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija (žr. pridedamą Kontrolieriaus tarnybos 2022-01-14 raštą Nr.S-6). Be to, nežinoma, kodėl tokia, o ne kitokia programa pirktą (kas lėmė pasirinkimą), iš kur bei kokiomis aplinkybėmis šią programą ėmė naudoti Kontrolierius iki jos oficialaus įgijimo. Visa tai kol kas yra neskaidru.

Kontrolierius neteikia informacijos apie jo taikomas pasirinktas programas (automatizuotas sistemas), siekdamas vykdyti skaidrią ir aiškią veiklą, dėl to kilo poreikis atlikti dokumentinį tyrimą, susijusį su programos *PlagScan* indėliu į mokslo kokybę. Paminėtasis poreikis taip pat yra susijęs su lygių galimybių ir teisių užtikrinimu visų Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijų bei visų mokslininkų atžvilgiu.

Susidarė situacija, kai valstybės institucija – Kontrolieriaus tarnyba – negali faktiškai įvertinti įgyto ir panaudoto (taikyto) programos *PlagScan* masto, atskleisti diegiamos ir propaguojamos programos *PlagScan* galimybių, parametrų ir funkcionalumo, o šiuo metu net yra neaišku, ar programa *PlagScan* vis dar funkcionuoja, nes viešojoje erdvėje skelbiama, kad nuo 2021 m. sausio 1

d. programa *PlagScan* yra produktas ir/ar programa *Ouriginal* (prieiga internete: <https://www.lmmpulse.com/2020/urkund-and-plagscan-merge-into-ouriginal-to-advance-the-conversation-on-plagiarism-and-originality/>; žiūrėta 2022-04-19).

Kontrolierius neskelbia informacijos, kokioms mokslo ir studijų institucijoms buvo sudarytos galimybės naudotis programa *PlagScan*, kiek ir kokios mokslo ir studijų institucijos po 2019-08-16 gavo prieigą prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan*. Tai, kad šiuo metu tik keturios mokslo ir studijų institucijos naudojami galimai nefunkcionuojančia programa *PlagScan*, neatskleidžia ir nepaaiškina procesų ir procedūrų, susijusių su 2019-08-16 įvykusių viešuoju pirkimu, kurio metu buvo įgyta teisė ir pradėta taikyti Lietuvos Respublikoje programa *PlagScan*. Faktiškai dar iki 2019-08-16 prasidėjo „programos *PlagScan* kelias Lietuvoje“.

Kontrolierius neskelbia informacijos, kaip buvo organizuojamas viešasis pirkimas ir koks buvo jo konkretus turinys (apklausa raštu) dėl 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, nors visa, kas įgyta už viešas lėšas, privalėtų būti skaidru ir vieša.

Kontrolierius nėra nustatęs jokios aiškios tvarkos, kriterijų ir sąlygų, sudarančių teisinius pagrindus naudotis programa *PlagScan*, tačiau vykdo pažeidimo nustatymo procesus, kurių pagrindas yra programos *PlagScan* rezultatai. Abejotina, ar prie tokių aplinkybių naudojami diagnozavimo prietaisai gali būti paslėpti nuo suinteresuotų asmenų, o jų techninės galimybės ir specifikacijos nebūtų paskelbtos viešai Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje.

Kontrolieriaus tarnyba yra neatsiejama nuo akademinės etikos. Tad akademinėje aplinkoje taikomų taisyklių ir normų laikytis turėti būti Kontrolieriaus garbės ir prestižo reikalas. Kontrolierius yra ne tik susijęs su akademinės etikos puoselėjimu, tačiau kartu yra atsakingas ir už Kontrolieriaus tarnybos veiklą – pasitikėjimu institucija. Tad šia studija siekiama padėti atskleisti ir parodyti ne tik informacijos vakuumą, bet ir prisidėti prie Kontrolieriaus veiklos tobulinimo ir skaidrinimo.

Ši studija parengta iš esmės Kontrolieriaus tarnybos teiktos informacijos pagrindu. Tai **analitinė-kritinė dokumentinė studija**, kurios tyrimas vyko laikotarpiu nuo 2020 m. gegužės 4 d. iki 2022 m. balandžio 19 d. Studijos tekstas yra iliustruotas 57 paveikslais, prieduose pateikti 22 dokumentai.

Studijos tekstą lietuvių kalba redagavo dr. Irma Zeller.

Tikimasi, jog ši studija sudarys prielaidas vertinti, dėl kokių priežasčių Seimo Švietimo ir mokslo komiteto 2022-04-21 posėdyje buvo iškelta idėja ir siūlymai keisti visą Kontrolieriaus ir jo tarnybos koncepciją, nes posėdyje tam būtinų esminių priežasčių taip ir nebuvo įvardyta, nors siūlymas kurti tam darbo grupę buvo pateiktas viešai (prieiga internete: <https://www.youtube.com/watch?v=1uV5dJPEXu0>; žiūrėti nuo 39 min. 18 sek. iki 1 val. 7 min. 7 sek.).

1. PAŽINTIS SU *PlagScan*

Šiame skyriuje pateikiama pirminė informacija apie programą *PlagScan*, nes Lietuvos Respublikoje minėtą programą diegti ėmėsi iniciatyvos Kontrolierius, tačiau nei Kontrolierius, nei jo tarnyba jokios išsamios ir programos *PlagScan* funkcionalumą pristatančios informacijos Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje nuo 2019-09-30 iki šiol nepateikė.

Kai Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje buvo paskelbta, kad 2019-09-30 Kontrolieriaus tarnyba suteikė galimybę akademinėi bendruomenei naudotis sutapčių nustatymo programa *PlagScan* (prieiga internete: <https://etikostarnyba.lt/tarnyba-suteiks-prieiga-prie-tekstu-sutapciu-nustatymo-programos-2/>; žiūrėta: 2021-08-31), o Kontrolierius savo priimamus sprendimus dėl akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų grindė programos *PlagScan* rezultatais, juos naudojo Kontrolieriaus atliekamų administracinių tyrimų metu, atsirado poreikis ir prasmė išsamiau susipažinti su programa *PlagScan*, jos atsiradimo Lietuvoje aplinkybėmis, funkcijomis ir galimybėmis. Deja, informacijos šiuo klausimu Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje, išskyrus aukščiau minėtą nuorodą, nebuvo ir vis dar nepavyksta aptikti.

Šio tyrimo pradžioje Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos duomenimis tebuvo žinoma, kad **tik 2019-08-16** Kontrolieriaus tarnyba skelbė įgijusi teisę naudotis minėta programa už beveik penkis tūkstančius eurų (žr. 2 pav.).

pagal 85 str. 6 d. iki 2017 m. birželio 30 d. galiojusį VPĮ; SP - Sutarčių paketiniai.

Sutarties objektas	Perkančioji organizacija	Tiekėjas (-ai)	Vertė	Sudarymo data	Galojimo data	Tipas
 Tekstų sutapčių nustatymo (vertinimo sistema) paslaugos Paslaugos	Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (303118754)	užsienio įmonė (803)	€4.991,00	2019-08-16	2020-08-16	MVP
BVPŽ kodas: Duomenų analizės paslaugos 72316000-3 Duomenų bazės paslaugos 72320000-4 Paskelbimo data: 2020-01-29 00:00:00 Paskutinio redagavimo data: 2020-05-25 05:32:52						
Sutarties numeris: Z-10 Dokumentai: Z-10 Sutartis.pdf Z-10 Pasiulymas.pdf						

2 pav. Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos 2021-08-31 informacija

Šaltinis: http://www.cvpp.lt/index.php?option=com_vptpublic&task=sutartys&Itemid=109 ; žiūrėta: 2021-08-31.

Tyrimo metu Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje buvo atliekami redagavimai. Tai patvirtina tos pačios Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos įrašai (žr. 3 pav.).

 Tekstų sutapčių nustatymo (vertinimo sistema) paslaugos Paslaugos	Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (303118754)	užsienio įmonė (803)	€4.991,00	2019-08-16	2020-08-16	MVP
BVPŽ kodas: Duomenų bazės paslaugos 72320000-4 Duomenų analizės paslaugos 72316000-3 Paskelbimo data: 2020-01-29 00:00:00 Paskutinio redagavimo data: 2021-11-03 10:49:36						
Sutarties numeris: Z-10 Dokumentai: Z-10 Sutartis su vertimu į lietuvių k. pdf Z-10_2019-07-24 Raštas S-188 (su vertimu į lietuvių k.) pdf Z-11 Sutartis su vertimu į lietuvių k. pdf						

3 pav. Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos informacija po 2021-08-31

Šaltinis: <http://www.cvpp.lt>.

Šios studijos skelbimo metu Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje vėl buvo atliekami redagavimai. Tai patvirtina tos pačios Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos įrašai (žr. 4 pav.).

	Tekstų sutapčių nustatymo (vertinimo sistema) paslaugos	Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (303118754)	užsienio įmonė (803)	€4.991,00	2019-08-16	2020-08-16		MVP
BVPŽ kodas: Duomenų bazės paslaugos 72320000-4 Duomenų analizės paslaugos 72316000-3		Sutarties numeris: Z-10 Dokumentai: Z-10_2019-07-24 Raštas S-188 (su vertimu į lietuvių k.) pdf Z-11 Sutartis su vertimu į lietuvių k. pdf Z-10 Sutartis su vertimu į lietuvių k. pdf						
Paskelbimo data: 2020-01-29 00:00:00 Paskutinio redagavimo data: 2022-03-18 15:34:59								

4 pav. Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos 2022-04-22 informacija

Šaltinis: <http://www.cvpp.lt>; žiūrėta 2022-04-22.

Nėra žinoma ir viešinama, kas ir kiek buvo redaguojama ar koreguojama, tačiau ši studija leidžia manyti, kad poreikis redaguoti galėjo kilti šių eilučių autoriui prašant su redagavimu susijusios informacijos.

Šio tyrimo kontekste verta pastebėti, kad **2020-10-20** Kontrolieriaus tarnyba skelbia (ties paskelbė tik 2021-09-27) iš naujo įgijusi teisę naudotis minėta programa tris kartus pigiau – per metus paslauga atpigo tris kartus, nes už 4500 eurų teisė naudotis minėta programa įgyta trejiems metams (žr. 5 pav.).

	Tekstų sutapčių nustatymo (vertinimo sistema) paslaugos	Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (303118754)	užsienio įmonė (803)	€4 500,00	2020-10-20	2023-10-19		MVP
BVPŽ kodas: Duomenų analizės paslaugos 72316000-3		Sutarties numeris: Z-20 Dokumentai: Z-20 sutartis (su vertimu į lietuvių k.) pdf Z-20_2020-10-09 Raštas S-263 (su vertimu į lietuvių k.) pdf						
Paskelbimo data: 2021-09-27 00:00:00 Paskutinio redagavimo data: 2021-11-03 10:54:53								

5 pav. Centrinės viešųjų pirkimų informacinės sistemos 2022-04-22 informacija

Šaltinis:

http://www.cvpp.lt/index.php?option=com_vptpublic&filter_show=1&kuras=0&task=sutartys&filter_authority=akademines+etikos&filter_limit=50&Itemid=109; žiūrėta: 2022-04-11.

Nežiūrint to, kad teisė naudotis programa *PlagScan* buvo įgyta **tik 2019-08-16**, Kontrolierius **jau 2019-07-10** savo sprendime Nr.SP-13 nurodė naudojęs programos *PlagScan* rezultatus (žr. 6 pav.).

Tyrimo metu Tarnyboje buvo atliktas baigiamojo darbo, kurį pateikė studentas, ir studento kartu su docentu bendros publikacijos, kuri viešai skelbiama mokslo žurnalo *online* numeryje, tekstų palyginimas (naudota *PlagScan* tekstų sutapčių nustatymo programa) ir parengta tekstų sutapčių analizės ataskaita⁵.

6 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus 2018-07-10 sprendimo Nr.SP-13

Šaltinis: https://etikostarnyba.lt/wp-content/uploads/2019/11/SP-13_2019.pdf; žiūrėta: 2021-08-31.

Be to, ir Kontrolieriaus **2019-07-29** sprendime Nr.SP-16 (prieiga internete: https://etikostarnyba.lt/wp-content/uploads/2019/11/SP-16_2019.pdf; žiūrėta: 2021-08-31), taip pat **2019-07-30** sprendime Nr.SP-18 (prieiga internete: https://etikostarnyba.lt/wp-content/uploads/2019/11/SP-18_2019.pdf; žiūrėta: 2021-08-31), 2019-08-20 sprendime Nr.SP-19 (prieiga internete: https://etikostarnyba.lt/wp-content/uploads/2019/11/SP-19_2019.pdf; žiūrėta:

2021-08-31) nurodyta, kad minėtieji Kontrolieriaus sprendimai grindžiami programos *PlagScan* rezultatais.

Tuo tarpu Kontrolierė Loreta Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, keliuose savo sprendimuose Kontrolierius panaudojo programos *PlagScan* (instrumento) rezultatus ir kiek tokių sprendimų buvo apskūsta teismui, nurodė, kad tokios informacijos pateikti nėra galimybės (žr. 7 pav.).

Pažymėtina, kad nuo *PlagScan* naudojimo pradžios Tarnyboje buvo priimta 50 sprendimų, o nuo 2019 metų (įskaitant ir rinkos tyrimo atlikimą (žr. šio rašto dalies „Del Prašymo 4 ir 5 punktų“ paskutinį sakinį) – 62 sprendimai.

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad siekiant įgyvendinti Jūsų prašymą pateikti informaciją būtų telkiami neproporcingai dideli Tarnybos žmogiškieji ištekliai (kai kurie kontrolieriaus sprendimai ir jų bylos jau yra suarchyvuotos), taip pat vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktu, kuriame nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi efektyvumo principu, kuris reiškia, kad „viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato“, informuojame Jus, kad Prašymo 1 punktu prašomos informacijos pateikti nėra galimybės.

7 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Kontrolieriaus tarnybos vyriausioji analitikė Eglė Ozolinčiūtė (pagal darbo sutartį Kontrolieriaus tarnyboje dirbantis asmuo, pavaduojantis valstybės pareigūnę Kontrolierę L. Tauginienę), Kontrolieriaus tarnybos 2020-11-16 raštu Nr.S-327, atsakydama į prašymą informuoti, kiek iš viso disertacijų, panaudojant programos *PlagScan* rezultatus, buvo įvertinta Kontrolieriaus tarnyboje, kokie buvo sutapčių rodikliai, nurodė, kad tokios informacijos pateikti nėra galimybės (žr. 8 pav.).

1.1. Informuojame, kad tokia informacija Tarnyboje nėra sisteminama, kaupiama ar kitaip tvarkoma, taip pat nėra nei vieno teisės akto, pagal kurį Tarnybai būtų nustatyta tokia pareiga. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją iš valstybės ir savivaldybių institucijų ir įstaigų įstatymo 2 straipsnio 2 dalies 1 punktu, šis įstatymas nėra taikomas „dokumentams, kurių tvarkymas nėra institucijai įstatymuose ar kituose norminiuose teisės aktuose nustatyta viešoji funkcija, išskyrus informaciją apie darbuotojų darbo užmokestį“. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, prašomos informacijos pateikti nėra galimybės.

8 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2020-11-16 rašto Nr.S-327

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2020-11-16 raštas Nr.S-327; žr. priedus.

Pateikta informacija leidžia daryti išvadą, kad Kontrolierius ir jo tarnyba nesisteminama ir nežino savo darbo rezultatų, nors būtent Kontrolierius yra naudojimosi programa *PlagScan* iniciatorius ir puoselėtojas. Kitaip sakant, Kontrolierius nekontroliuoja savo tarnybos veiklos.

Kita vertus, verta pastebėti, kad Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2020-12-09 raštu Nr.S-369 visgi surinko šiek tiek aptariamų duomenų ir juos pateikė (žr. 9 pav.).

Atkreiptinas dėmesys, kad abejonės Tarnybos darbuotojos Kamilės Kapočiūtės kompetencija vertinti tekstų sutaptis laikytina nepagrįstomis, kadangi ši Tarnybos darbuotoja yra parengusi aštuonis sprendimų projektus, susijusius su akademinės etikos pažeidimo plagiato vertinimu. Rengiant šešis (įskaitant ginčijamą Sprendimą) iš minėtų aštuonių, tyrimo metu buvo naudojama tekstų sutapčių nustatymo programa *PlagScan* ir atliekamas programos automatiškai suformuotos tekstų sutapčių ataskaitos vertinimas

9 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2020-12-09 rašto Nr.S-369

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2020-12-09 raštas Nr.S-369.

Paminėtas žongliravimas duomenimis aptariamoje apimtyje kelia abejones Kontrolieriaus ir jo vadovaujamos tarnybos veikla, teikiamais statistiniais duomenimis, jų patikimumas prie tokių aplinkybių kelia abejonių.

Tuo tarpu, kai Kontrolieriui buvo pateiktas prašymas dėl galimybės susipažinti su nuasmenintais Kontrolieriaus sprendimais nuo 2019-07-01, siekiant iš nuasmenintų sprendimų tekstų įvertinti, kelių Kontrolieriaus vykdytų tyrimų metu Kontrolierius panaudojo programos (instrumento) *PlagScan* rezultatus, Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 raštu Nr.S-333 (pridedama), tokių galimybių nesudarė – iš esmės jas galimai biurokратиškai apsunkino (žr. 10 pav.).

Tiek sistemiškai, tiek tiesiogiai vertinant Taisyklių 5.6 papunktį ir 64–71 punktus, matyti, kad su Tarnybos skundų ir tyrimų medžiaga (kuri apima ir kontrolieriaus sprendimus) atitinkamais tikslais susipažinti ir ją naudoti gali tik tyrėjai, vykdantys mokslinius tyrimus mokslo ir studijų institucijoje, pateikę prašymą (Taisyklių 64 punktas) ir kontrolieriui priėmus sprendimą leisti susipažinti su prašoma informacija (Taisyklių 65 punktas). Kitais atvejais, kai asmuo yra nepriklausomas (savarankiškas) tyrėjas, jis gali teikti prašymą (Taisyklių 1 priedas) tik dėl savo asmens duomenų (Taisyklių 25 ir 28 punktai).

10 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Taigi, faktiškai įvertinti Kontrolieriaus panaudoto programos *PlagScan* masto yra neįmanoma, todėl kilo poreikis pasitelkti kitas informacijos rinkimo priemones ir atlikti tyrimą apie Kontrolieriaus veiklą, įsigyjant ir naudojant programą *PlagScan*.

2. PROGRAMOS *PlagScan* KALBINIS FUNKCIONALUMAS

Šiame skyriuje siekiama atskleisti ir pateikti informaciją apie programos *PlagScan* veiksmingumą tekste kalbos kontekste. Iš Kontrolieriaus teiktos informacijos galima manyti, kad pagal Kontrolieriui programos *PlagScan* kalbinis funkcionalumas neturi reikšmės.

Kontrolieriaus iniciatyva neaiškiais kriterijais, būdais ir priemonėmis yra surasta ir diegiama bei naudojama programa *PlagScan*. Tad Kontrolieriui turėtų tekti priedermė atskleisti šios programos privalumus ir galimybes, o taipogi juos paaiškinti bei pristatyti pačią programą, informuoti apie jos galimybes. Deja, tai atlikti yra vengiama.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294, atsakydama į prašymą informuoti, kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan*, nurodė, kad nenustatė tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams kalbų įvairovės kaip vieno iš vertinamųjų kriterijų (žr. 11 pav.).

Informuojame, kad Tarnyba nenustatė tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams kalbų įvairovės kaip vieno iš vertinamųjų kriterijų. Paprastai įsigyjant tokias paslaugas, svarbus sistemos (programos) funkcionalumas, šaltinių, su kuriais lyginamas įkeltas tekstas, mastas ir kiti parametrai.

11 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Nors Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294 nurodė, kas paprastai svarbu įsigyjant tokias programas (funkcionalumas, šaltinių mastai ir kiti (?) parametrai), tačiau nėra žinoma, kaip dažnai Kontrolieriui teko įgyti (įgijinėti) panašias programas, jei nurodo, kas paprastai svarbu (sistemos funkcionalumas, šaltinių mastas ir kiti (?) parametrai), tačiau net ir iš Kontrolieriaus sudarytų sutarčių dėl *PlagScan* vertimų į lietuvių kalbą (pridedama) neįmanoma įvertinti programos *PlagScan* funkcionalumo ir kitų parametrų, jei **tekstui kalba gali būti nebesvarbi ir nebereikšminga**.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 raštu Nr.S-333 papildomai nurodė, dėl kokių neva objektyvių priežasčių nebuvo nustatytas tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams kalbų įvairovė kaip vienas iš vertinamųjų kriterijų (žr. 12 pav.).

Primename, kad į Jūsų klausimą „Kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan*“ atsakėme Jums Tarnybos 2021 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-294 nurodydami, kad „Informuojame, kad Tarnyba nenustatė tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams kalbų įvairovės kaip vieno iš vertinamųjų kriterijų. Paprastai įsigyjant tokias paslaugas, svarbus sistemos (programos) funkcionalumas, šaltinių, su kuriais lyginamas įkeltas tekstas, mastas ir kiti parametrai.“ Atsižvelgiant į tai, kad toks vertinamasis kriterijus nebuvo nustatytas dėl objektyvių priežasčių, taip pat į tai, kad paslaugų teikėjas tokios informacijos teikdamas pasiūlymą Tarnybai taip pat neteikė (neturėjo teikti), t. y. Tarnyba nedisponuoja tokia informacija, todėl neturi galimybės pateikti informacijos apie paslaugų teikėją *PlagScan*.

12 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Toks pateiktas atsakymas skatino domėtis, o kokie gi vertinamieji kriterijai buvo nustatyti paslaugų teikėjams, jei kalbų įvairovė kaip vertinamasis kriterijus nebuvo nustatytas dėl nedetalizuotų neva objektyvių priežasčių.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-09 raštu Nr.S-22 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, **kokius gi vertinamuosius kriterijus tuomet nustatė** Kontrolieriaus tarnyba tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams 2019-08-16 įvykdyto viešojo pirkimo dėl *PlagScan* atveju, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, nurodė, kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams netaikė, nors to nebuvo klausama (žr. 13 pav.).

Informuojame, kad abiem Jūsų minimais atvejais Tarnyba vykdė mažos vertės viešuosius pirkimus, kuriems kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams netaikė.

13 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 rašto Nr.S-22

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 raštas Nr.S-22; žr. priedus.

Taigi, Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-09 rašte Nr.S-22 informavo, kad kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams netaikė, tačiau apie kvalifikacinius reikalavimus tiekėjams jos nebuvo klausama, o kuo kvalifikaciniai reikalavimai tiekėjams skiriasi nuo viešojo pirkimo **vertinamųjų kriterijų** taip pat neatskleidė. Lieka neaišku, kokius gi tuomet vertinamuosius kriterijus Kontrolieriaus tarnyba apskritai taikė, jei jais motyvuoja Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštą Nr.S-294.

Kontrolieriaus įgaliotas asmuo, veikiantis Kontrolieriaus vardu (pagal darbo sutartį dirbanti Eglė Ozolinčiūtė), Kontrolieriaus tarnybos 2019-10-28 raštu Nr.S-300, nurodė programos *PlagScan* galimybes ir funkcijas (žr. 14 pav.).

Ši programa, palyginusi įkeltą tekstą su kitais duomenų bazėse (taip pat ir internetiniais) esamais šaltiniais, pateikia ataskaitą, kurioje atitinkamu žymėjimu pažymi lyginamo teksto sutaptis su kitais tekstais (taip pat pateikia nuorodą į tuos tekstus). Programa taip pat pažymi, ar aptikta sutaptis turi perfrazavimo ar plagiato požymių, tačiau tokia automatiniu būdu suformuota ataskaita yra peržiūrima, t. y. vertinama kiekviena programos pažymėta sutaptis, tyrimą atliekančio asmens. Vertinama, ar programa nepraleido tam tikro žymėjimo (citavimo), teksto, su kuriuo nustatyta sutaptis, išleidimo / publikavimo metai, teksto sutapčių pobūdis (ar tai yra sąvoka ir pan.).

14 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2019-10-28 rašto Nr.S-300

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2019-10-28 raštas Nr.S-300.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-04-13 raštu Nr.S-90 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, iš kur Kontrolierius ir jo tarnyba žino ir kokie dokumentai pagrindžia, kad programa *PlagScan* pažymi ne simbolių sutaptis, o ar aptikta sutaptis turi perfrazavimo ar plagiato požymių (prašyta pateikti dokumentus ar konkrečias tokias aplinkybes patvirtinančias nuorodas), pažymėjo su programa *PlagScan* nesusijusias aplinkybes (žr. 15 pav.).

Dėl Prašymo 1.3 papunkčio

Atsakydama į Jūsų Prašymo 1.3 papunktį, Tarnyba pažymi, kad prieš įsigyjant tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugas 2019 m. Tarnyboje buvo atliekamas rinkos tyrimas, kurio metu buvo išsamiai susipažįstama su minėtų paslaugų kokybe, funkcionalumu ir pan. Potencialūs tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjai, suteikė prieigas prie savo sistemų ir tokiu būdu sudarė galimybę išbandyti jų teikiamas paslaugas. Prisijungimai prie teikėjų sistemų nėra išlikę, nes susirašinėjimais su tiekėjais buvo vykdomi el. paštu @etika.gov.lt, kurio Tarnyba nebeadministruoja nuo 2019 m. spalio 17 d. Atsižvelgiant į tai, Tarnyba neturi galimybės pateikti susirašinėjimo įrodymų su paslaugų teikėjais.

15 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 rašto Nr.S-90

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 raštas Nr.S-90; žr. priedus.

Kontrolierės L. Tauginienės atsakymas, įformintas jos tarnybos 2022-04-13 raštu Nr.S-90, nesudaro jokių galimybių įvertinti, ar Kontrolieriaus tarnyba vis dar turi prieigą prie programos *PlagScan*, ar dar tiria sutaptis programa *PlagScan*, kaip tai atlieka šiuo metu, nes atsakyme dalyje dėl prašymo 1.3 papunkčio iš viso neminima programa *PlagScan*. Kita vertus, iš paminėtojo atsakymo neįmanoma įvertinti, kur ir kaip buvo atliekamas rinkos tyrimas: elektroninio pašto paskyroje ar mintyse.

Jei Kontrolierius neturi duomenų, kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan*, bet ją taiko lietuvių kalbos tekstams tiriamųjų Lietuvos Respublikoje atžvilgiu, tuomet gal galėtų Kontrolierius suteikti informaciją, iš kur jam žinoma ir kokie dokumentai pagrindžia, kad programa *PlagScan* pažymi ne simbolių sutaptis, o ar aptikta sutaptis turi perfrazavimo ar plagiato, o ne tiesiog simbolių sutapimo požymių **sakinyje**. Priešingu atveju, tektų manyti, kad kompiuterinėms tekstų vertimo programoms kalba taip pat yra nesvarbi ir nereikšminga. Tokios prielaidos, ko gero, turėtų atvesti iki kalbų ypatybių paneigimo ir kitų panašaus pobūdžio įžvalgų ar net atradimų.

Iš Kontrolieriaus pateiktos medžiagos ir informacijos galima daryti prielaidą, kad tekstų sutaptis kaip konstruktas yra įmanomas be kalbos. Deja, tokiu atveju paslaugą tenka laikyti tiesiog *simbolių sutapčių patikra*.

3. PROGRAMOS *PlagScan* GALIMYBĖS SUTAPTIES KONTEKSTE

Šiame skyriuje siekiama atskleisti ir pateikti informaciją apie programos *PlagScan* kalbinį funkcionalumą, nes Kontrolierius tokios informacijos teigia neturįs. Maža to, iš Kontrolieriaus teiktos informacijos galima manyti, kad pagal Kontrolierių tekstui kalba gali būti net nesvarbi.

Antrajame skyriuje jau minėta, kad Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294 nesuteikė informacijos ir neatsakė į klausimą, kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan*, kai tuo tarpu Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 rašte Nr.S-333 remiasi Tomáš Foltýnek, Dita Dlabolová, Alla Anohina-Naumeca, Salim Razi, Július Kravjar, Laima Kamzola, Jean Guerrero-Dib, Özgür Çelik ir Debora Weber-Wulff 2020 m. publikacija “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” (žr. 16 pav.).

³ Foltýnek T, Dlabolová D, Anohina-Naumeca A, Raz S, Kravjar J., Kamzola L, Guerrero-Dib L, Çelik Ö & Weber-Wulff D, 2020, ‘Testing of support tools for plagiarism detection’, *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, vol. 17, no. 46, žiūrėta 2021 m. spalio 29 d. <<https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-020-00192-4>>.

16 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Publikacijoje “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” skelbiama, kad programa *PlagScan* tinkama tirti tekstus **anglų ir italų** kalbomis (žr. 17 pav.).

Language-based coverage

With respect only to the language-based coverage, the performance of the tools for eight languages was evaluated in order to determine which tools yield the best results for each particular language. The results showed that best-performing tools with respect only to coverage are (three systems tied for Italian):

- PlagAware for German,
- PlagScan for English, Italian,
- PlagiarismCheck.org for Italian, Latvian,
- Strikeplagiarism.com for Czech, Italian and
- Urkund for Slovak, Spanish, and Turkish.

17 pav. Ištrauka iš publikacijos “Testing of Support Tools for Plagiarism Detection”

Šaltinis: <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-020-00192-4>).

Be to, Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 rašte Nr.S-333 nurodė, kad tarptautinė tyrėjų komanda programą *PlagScan* įvertino kaip vieną geriausių iš penkiolikos panašias operacijas atliekančių programų, remiantis minėtąja 2020 m. publikacija “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*”.

Kita vertus, pati Kontrolierė L. Tauginienė programą *PlagScan* vadina **tekstų, o ne simbolių** sutapčių nustatymo programa. Pagal Lietuvių kalbos žodyną (prieiga internete: www.lkz.lt):

1) Žodis „tėkostas“ yra suprantamas kaip **žodinė** veikalo, rašinio dalis (skiriant nuo išnašų, iliustracijų, brėžinių ir pan.);

2) Žodis „žōdis“ yra apibrėžiamas kaip svarbiausias reikšminis **kalbos vienet**as, bet kokios sąvokos išraiška.

Taigi, Kontrolierė L. Tauginienė galėtų dar plačiau pakomentuoti savo propaguojamos programos *PlagScan* galimybes, parametrus ir funkcionalumą (vardan skaidrumo). Priešingu atveju, galima manyti, kad programa *PlagScan* yra simbolių sutapčių nustatymo programa, taikytina ne tik arabų, kinų ar japonų kalbomis parengtiems tekstams, bet ir emotikonams (simboliais koduotas tekstas taip pat gali būti pasisavintas, plačiau apie tai: <https://www.lrt.lt/mediateka/irasas/2000187508/dviracio-zinios-simonyte-landsbergiui-atsiprasyk-prezidento-kad-nesupratai-jo-zinuciu>), taip pat simboliais šifruotiems tekstams.

4. KONTROLIERIAUS VEIKSMAI, ĮSIGYJANT *PlagScan* – VIEŠASIS PIRKIMAS

Šiame skyriuje pristatomi Kontrolieriaus veiksmai vykdant viešąjį pirkimą, kurio metu 2019-08-16 įgyta teisė naudotis programa *PlagScan*. Kita vertus, yra žinoma, kad analogiška sutartis buvo sudaryta dėl paties dalyko ir 2020-10-20.

Antrajame skyriuje yra aptarta, jog yra neaišku:

1) Kokius vertinamuosius kriterijus 2019-08-16 įvykdyto viešojo pirkimo dėl *PlagScan* atveju Kontrolierius ir jo tarnyba taikė, jei jais motyvuoja Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštą Nr.S-294;

2) Kaip tekstų sutaptis kaip konstruktas yra įmanomas be kalbos – tokiu atveju paslaugą reikėtų vadinti tiesiog simbolių sutapčių patikra, kuri su semantika – žodžių ar jų junginių, sakinių reikšme – neturi nieko bendra.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 rašte Nr.S-294 ir 2021-11-03 rašte Nr.S-333 nurodė, viešojo pirkimo metu buvo prieš 2019-08-16 buvo apklausti raštu keturi potencialūs tiekėjai (žr. 18 pav.).

Primename, kad į Jūsų klausimą „Kas bei kada kompiuterinę programą PlagScan aprobavo ar verifikavo, sertifikavo bei adaptavo Lietuvos Respublikoje“ atsakėme Jums Tarnybos 2021 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-294 nurodydami, kad „Tekstų sutapčių nustatymo programa *PlagScan* yra įsigyta atliekant tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugos viešąjį pirkimą, t. y. 4 (keturis) potencialius tiekėjus apklausiant raštu. Tiekėjas PlagScan GmbH pateikė ekonomiškai naudingiausią pasiūlymą (pagal kainos ir kokybės santykį), todėl buvo nustatytas kaip šio pirkimo nugalėtojas ir 2019 m. rugpjūčio 16 d. su šiuo tiekėju buvo pasirašyta sutartis dėl paslaugų teikimo 12 mėn. laikotarpiui. Atkreipiame dėmesį, kad Tarnyba 2020 m. gegužės 29 d. raštu Nr. S-146 Jums pateikė informaciją apie minėtą viešąjį pirkimą <...>“.

18 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Tuo tarpu Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-09 raštu Nr.S-22, atsakydama į prašymą informuoti, kokie klausimai buvo pateikti potencialiems tiekėjams **apklausos raštu metu** Kontrolieriaus tarnyboje 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan* metu, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, nukreipė į kompanijos „PlagScan GmbH“ dokumentus, paskelbtus Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (19 pav.).

Atkreipiame dėmesį, kad Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje yra paviešinta ne tik 2019 m. rugpjūčio 16 d. sutartis Nr. Z-10, bet ir laimėjusio tiekėjo pasiūlymas

(http://www.cvpp.lt/download.php?dok_id=2004385897&file_id=2005063211). Šiame pasiūlyme detalai nurodyta, kokius kriterijus (reikalavimus) paslaugoms taikė Tarnyba vertindama pasiūlymus. Informuojame, kad vykdant šį pirkimą, papildomų reikalavimų (klausimų), t. y. tų, kurie nebūtų nurodyti pasiūlymo formoje, tiekėjams pateikta nebuvo.

19 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 rašto Nr.S-22

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 raštas Nr.S-22; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-03-14 raštu Nr.S-57 (pridedama), atsakydama į prašymą pateikti klausimų, **pateiktų potencialiems tiekėjams apklausos raštu metu** Kontrolieriaus tarnybos vykdytame viešajame pirkime, kurio metu 2019-08-16 buvo sudaryta sutartis su *PlagScan*, patvirtintą nuorašą, nukreipė į pasiūlymo formą, tačiau formos nepateikė (žr. 20 pav.).

Primename, kad Jums Tarnyba 2022 m. vasario 9 d. raštu Nr. S-22 paaiškino, kad „vykdant šį [2019 m.] pirkimą, papildomų reikalavimų (klausimų), t. y. tų, kurie nebūtų nurodyti pasiūlymo formoje, tiekėjams pateikta nebuvo.“ Taip pat informuojame, kad vykdant 2020 m. pirkimą, papildomų reikalavimų (klausimų), t. y. tų, kurie nebūtų nurodyti pasiūlymo formoje, tiekėjams taip pat pateikta nebuvo.

20 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-14 rašto Nr.S-57

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-14 raštas Nr.S-57; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-04-13 raštu Nr.S-90 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, kas ir kada tiekėjams nustatė pasiūlymo formą Kontrolieriaus tarnybos 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan* metu, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko (perkančioji organizacija, kiekvienas tiekėjas viešojo pirkimo metu susikūrė pats ar kt.), kaip tokia forma atrodė (pateikti jos blanką), kas sudarė formos turinį, ar tokia forma buvo pateikta ir naudojo visi tiekėjai, nukreipė į pasiūlymo formą, tačiau formos nepateikė (žr. 21 pav.).

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 raštas Nr.S-90; žr. priedus.

Kaip Tarnyba 2022 m. kovo 14 d. rašto Nr. S-57 dalyse „Dėl Prašymo 1.5 papunkčio“ ir „Dėl Prašymo 2.2 papunkčio“ Jums nurodė, atliekant 2019 m. ir 2020 m. teksto sutapčių nustatymo paslaugų viešuosius pirkimus, kiekvieno teikėjo pasiūlymas buvo vertinamas pagal tuos pačius kriterijus, t. y. visi paslaugų teikėjai buvo kviečiami pateikti užpildytą tą pačią techninę specifikaciją (teikėjų pasiūlymą). Tarnybos techninės specifikacijos (teikėjų pasiūlymo) formos turinys kartu su paslaugų teikėjo pateikta informacija yra viešai prieinami lietuvių kalba Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje www.cvpp.lt (Pirkimų skelbimus nuo 2017 m. liepos 1 d. rasite čia (spausiti „čia“, kuriame yra įterptas saitas) > Sutartys > pasirinkti paieškos kriterijus „Perkančioji organizacija“ ir „Sutarties objekto pavadinimas“).

21 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 rašto Nr.S-90

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 raštas Nr.S-90; žr. priedus.

Kontrolierės L. Tauginienės atsakymas, įformintas jos tarnybos 2022-04-13 raštu Nr.S-90, nesudaro jokių galimybių įvertinti minimą techninę specifikaciją, kuri pagal LR Viešųjų pirkimų įstatymo 2 str. 34 dalies 2 papunktį suprantama kaip viešojo pirkimo dokumentuose nustatyti paslaugai apibūdinti reikalingi duomenys: kokybės lygis, poveikio aplinkai ir klimatui rodikliai, tinkamumo visiems naudotojams reikalavimai (taip pat galimybės naudotis neįgaliesiems) ir jų atitikties įvertinimas, eksploatacinės ypatybės, produkto vartojimas (naudojimas), saugumo reikalavimai arba duomenys, apimantys produkto reikalavimus: pavadinimas, kuriuo produktas parduodamas, terminija, simboliai, bandymai ir bandymų metodai, pakavimas, žymėjimas ir ženklinimas, vartojimo (naudojimo) instrukcijos, gamybos procesai ir metodai bet kuriuo prekės ar paslaugos gyvavimo ciklo etapu, taip pat atitikties įvertinimo tvarka.

Lieka neaišku, dėl kokių priežasčių Kontrolieriaus tarnyba negali atskleisti, koks buvo **apklausos raštu** turinys – kokie konkretūs klausimai buvo pateikti potencialiems tiekėjams apklausos raštu metu Kontrolieriaus tarnybos 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan* metu, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko. Iš tokių atsakymų taip pat yra neaišku ir tai, kas ir kada tiekėjams nustatė pasiūlymo formą (perkančioji organizacija, kiekvienas tiekėjas susikūrė pats ar ji atsirado kitaip), kaip tokia forma atrodė, kas sudarė jos turinį.

Kontrolierius, pripažindamas savo veiklos neteisėtumą, pagal mano prašymą tik pastaruoju metu atliko dar 2019 metais sudarytos sutarties dėl programos *PlagScan* įgijimo vertimus į lietuvių

kalbą, tačiau sutarties ir jos priedų vertimai (pridedama) neatskleidžia, ką konkrečiai daro programa *PlagScan*, kokios yra jos galimybės. Tai kartu patvirtina, kad sutarčių sudarymo metu informacija apie *PlagScan* ir jos galimybes („paslaugas“ bei jų turinį) lietuvių kalboje net nebuvo žinoma (žr. pridedamus Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštą Nr.S-333 ir Valstybinės kalbos inspekcijos 2021-11-03 raštą Nr.9V-627).

Taigi šiuo metu jau žinoma, kad pirkimo dokumentus Kontrolieriaus tarnyba rengė ne lietuvių kalba, o jų vertimą atliko tik 2021 m. pabaigoje, kai to pareikalavau. Tai patvirtina ir pati Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 rašte Nr.S-333 (žr. 22 pav.).

Vykdamas tekstų sutapčių nustatymo paslaugų (duomenų bazių ir duomenų analizės paslaugų) pirkimą Tarnyba sudarė sutartį anglų kalba su užsienio tiekėju *PlagScan*. Atsižvelgiant į tai, kad dėl žmogiškosios klaidos sutartis nebuvo išversta į lietuvių kalbą, Tarnyba kreipėsi į vertimo paslaugas Tarnybai teikiančią tiekėją dėl 2019 m. rugpjūčio 16 d. sutarties Nr. Z-10, 2020 m. spalio 20 d. sutarties Nr. Z-20 ir tiekėjo *PlagScan* pasiūlymų vertimo į lietuvių kalbą. Išvertos į lietuvių kalbą sutartys kartu su pasiūlymais nedelsiant (2021-11-03) buvo pavišintos Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje.

Tarnyba, atsakydama dėl Prašymo dalies kontrolieriui 1.6 papunkčio, paminėjo, kad Tarnyba dėjo visas pastangas kuo greičiau išversti į lietuvių kalbą 2019 m. rugpjūčio 16 d. sutartį Nr. Z-10, 2020 m. spalio 20 d. sutartį Nr. Z-20 ir tiekėjo *PlagScan* pasiūlymus. Informuojame, kad 2021 m. lapkričio 3 d. minėtos sutartys ir pasiūlymai lietuvių kalba buvo pavišinti Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje (laisvai prieinama http://www.cvpp.lt/index.php?option=com_vptpublic&Itemid=88&task=sutartys).

22 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Lietuvos Respublikos Seimo skiriamas valstybės pareigūnas sutartis sudarinėja ir, kaip galima manyti, su ja susijusias procedūras atlieka užsienio kalbomis, nors Lietuvos Respublikos valstybinė kalba yra lietuvių kalba, ir visos Lietuvos Respublikoje veikiančios institucijos, įstaigos, įmonės ir organizacijos raštvedybą, apskaitos, atskaitomybės, finansinius bei techninius dokumentus tvarko valstybine kalba (LR Valstybinės kalbos įstatymo 2 ir 4 straipsniai).

Be to, LR Viešųjų pirkimų įstatymo 35 str. 5 dalis įsakmiai nustato, kad pirkimo dokumentai rengiami lietuvių kalba ir tik papildomai pirkimo dokumentai gali būti rengiami ir kitomis kalbomis, o to paties įstatymo 35 straipsnis yra skirtas pirkimo dokumentų turiniui reglamentuoti. Tuo tarpu Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-03-14 rašte Nr.S-57 nurodo, teisės aktai nedraudžia pirkimų dokumentų rengti anglų kalba (gal ir kitomis, pavyzdžiui, arabų) (žr. 23 pav.).

Dėl Prašymo 1.4 papunkčio

Informuojame, kad atsižvelgiant į tai, kad atliekant rinkos tyrimą Tarnyba identifikavo tik užsienio teikėjus, kurių paslaugos atitinka Tarnybos poreikį, taip pat į tai, kad teisės aktai, reglamentuojantys viešuosius pirkimus neskelbiamos apklausos raštu būdu, nedraudžia pirkimų dokumentų rengti anglų kalba, atliekant 2019 m. ir 2020 m. teksto sutapčių nustatymo paslaugų viešuosius pirkimus šių pirkimų metu dalis pirkimo dokumentų (išsiųsti kvietimai teikėjams pateikti pasiūlymus ir iš teikėjų gauti pasiūlymai) yra anglų kalba.

23 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-14 rašto Nr.S-57

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-14 raštas Nr.S-57; žr. priedus.

Jau minėta, kad Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294, atsakydama į prašymą informuoti, kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan*, nurodė, kad kalba viešojo pirkimo metu teksto vertinimui nebuvo svarbi (žr. 24 pav.).

Informuojame, kad Tarnyba nenustatė tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams kalbų įvairovės kaip vieno iš vertinamųjų kriterijų. Paprastai įsigyjant tokias paslaugas, svarbus sistemos (programos) funkcionalumas, šaltinių, su kuriais lyginamas įkeltas tekstas, mastas ir kiti parametrai.

24 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-09 raštu Nr.S-22, atsakydama į prašymą informuoti, **kokius gi vertinamuosius kriterijus tuomet nustatė** Kontrolieriaus tarnyba tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų teikėjams 2019-08-16 įvykdyto viešojo pirkimo dėl *PlagScan* atveju, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, neatsakė apie vertinamuosius kriterijus, o nurodė, kad kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams netaikė (žr. 25 pav.).

Informuojame, kad abiem Jūsų minimais atvejais Tarnyba vykdė mažos vertės viešuosius pirkimus, kuriems kvalifikacinių reikalavimų tiekėjams netaikė. Vadovaujantis Viešųjų pirkimų tarnybos išaiškinimu, vykdant mažos vertės viešąjį pirkimą nėra privaloma tikrinti tiekėjo kvalifikaciją (<https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/115004470405-Ar-atliekant-ma%C5%BEos-vert%C4%97s-pirkimus-b%C5%ABtina-tikrinti-tiek%C4%97jo-kvalifikacij%C4%85-ir-pa%C5%A1alinimo-pagrindus->).

25 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 rašto Nr.S-22

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 raštas Nr.S-22; žr. priedus.

Taigi nežinoma, kuo kvalifikaciniai reikalavimai tiekėjams aptariamam atveju skyrėsi nuo viešojo pirkimo **vertinamųjų kriterijų**, kas sudarė šių dimensijų turinį. Taip pat kol kas nėra žinoma, kokius gi tuomet vertinamuosius kriterijus Kontrolieriaus tarnyba apskritai taikė, jei jais motyvuoja Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštą Nr.S-294 ir kaip jie buvo lyginami tarp keturių viešajame pirkime dalyvavusių tiekėjų.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-03-24 raštu Nr.S-72 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, koks konkretus Kontrolieriaus tarnybos darbuotojas ar darbuotojai buvo atsakingi už 2019-08-16 įvykusį viešąjį pirkimą dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, nurodė, kad tokia informacija yra nevieša (žr. 26 pav.).

Vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešųjų pirkimų įstatymo (toliau – VPĮ) 58 straipsnio 5 dalimi, kurioje nustatyta, jog „susipažinti su visa su pirkimais susijusia informacija gali tik Komisijos nariai, Komisijos posėdžiuose dalyvaujantys stebėtojai ir perkančiosios organizacijos pakviesti ekspertai, Viešųjų pirkimų tarnybos atstovai, perkančiosios organizacijos vadovas, jo įgalioti asmenys, kiti asmenys ir institucijos, turinčios tokią teisę pagal jų veiklą reglamentuojančius Lietuvos Respublikos įstatymus, taip pat Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu įgalioti Europos Sąjungos ar atskirų valstybių finansinę paramą administruojantys viešieji juridiniai asmenys. Kiti asmenys gali susipažinti tik su ta su pirkimais susijusia informacija, kurią atskleisti leidžia šis įstatymas”, pažymime, kad VPĮ nereglamentuoja informacijos, susijusios su pirkimais (įskaitant ir informacijos apie pirkimus inicijuojančius, organizuojančius ir kontroliuojančius Tarnybos darbuotojus), teikimo tretiesiems asmenims (šiuo atveju Jums). Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, pagrindas teikti Jums informaciją, kurios prašote, nenustatytas.

26 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 rašto Nr.S-72

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 raštas Nr.S-72; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-04-13 raštu Nr.S-90 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, kokie konkretūs asmenys (gal buvo sudaryta komisija/os) iš Kontrolieriaus tarnybos buvo atsakingi už 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *Plagscan*, įskaitant ir 2020-10-20 vykusio viešojo pirkimo dėl to paties dalyko vykdymą, kas buvo komisijoje, jei tokia komisija ar komisijos buvo sudaryta/os ir pan., informaciją teikti atsisakė, nurodydama, kad tokia **viešojo** pirkimo dalis tretiesiems asmenims nėra vieša. Kita vertus, Kontrolierė L. Tauginienė pateikė nuasmenintus kontrolieriaus 2017-10-11 įsakymo Nr.V-27 ir 2020-10-06 įsakymo Nr.V-43 nuorašus, kuriuose yra duomenų, kad Kontrolieriaus tarnyboje buvo paskirti konkretūs už viešuosius pirkimus atsakingi asmenys.

LR Viešųjų pirkimų įstatymo 58 straipsnis yra II skyriaus “Pirkimo planavimas ir atlikimas, pirkimo dokumentai” penktajame skirsnyje “Tiekėjo ir jo pateiktos paraiškos ir pasiūlymo vertinimas“. Lieka nežinoma, kokie konkretūs asmenys (gal buvo sudaryta komisija/os) iš Kontrolieriaus tarnybos buvo atsakingi už 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 vykusio viešojo pirkimo dėl to paties dalyko, vykdymą, kas buvo komisijoje, jei tokia komisija ar komisijos buvo sudaryta/os ir pan. Taip pat yra neaišku, kiek ir kokios pirkimo dalys yra viešos, jei pirkimas yra vadinamas viešuoju pirkimu. Gal žodžiai „viešas“ ir „slaptas“ šiuo ypatingu atveju yra sinonimai?

Šiame skyriuje nurodyti faktai patvirtina, kad sutartį dėl *PlagScan* Kontrolierė L. Tauginienė ir/arba Kontrolieriaus tarnyba rengė ir sudarė ne lietuvių kalba, o apklausa raštu, ko gero, vyko irgi ne lietuvių kalba, jeigu apskritai tokia vyko, nes nėra jokių duomenų apie tokios apklausos turinį ir kitus viešojo pirkimo elementus.

5. KONTROLIERIAUS POREIKIO TYRIMAI PRIEŠ ĮGYJANT *PlagScan*

Šiame skyriuje pristatomi Kontrolieriaus paaiškinimai apie tai, kad prieš vykdant viešąjį pirkimą, kurio metu 2019-08-16 įgyta teisė naudotis programa *PlagScan*, Kontrolieriaus tarnyboje

buvo atliekama produkto poreikio analizė, informacijos sisteminimas ir rinkos tyrimai. Deja, Kontrolierius neturi galimybių pateikti su tokiomis faktinėmis aplinkybėmis susijusių išsamių, o ne fragmentinių duomenų, kaip antai Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštai Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114.

Kontrolieriui šio tyrimo metu buvo užduodami klausimai, susiję su 2019-08-16 įvykusių viešuoju pirkimu dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko. Deja, jokių tai patvirtinančių dokumentų ir duomenų Kontrolierė L. Tauginienė nepateikė, išskyrus nurodytas Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje pavišintas 2019-08-16 ir 2020-10-20 sutartis dėl *PlagScan*, kurių vertimus į lietuvių kalbą Kontrolierius atliko tik šio tyrimo metu pagal pareikalavimą 2021 m. lapkričio mėnesį.

Kontrolieriaus nebuvo klausiama, nes nebuvo žinoma, jog prieš 2019-08-16 sutarties dėl *PlagScan* sudarymą Kontrolierius organizavo ir atliko programos poreikio analizę, kuri taipogi kelia abejonių dėl joje parinktų dalyvių atrankos.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294, atsakydama į prašymą informuoti, kiek ir kokios konkrečios mokslo ir studijų institucijos pasinaudojo Kontrolieriaus tarnybos pasiūlymu naudotis programa (instrumentu) *PlagScan*, kokia prieigos informacija joms buvo suteikta (išduota), koku būdu prieigos informacija buvo išdavinėjama, kas, kada ir koku būdu gavo siūlymus naudotis, nurodė, kaip galėjo būti vykdomas programos *PlagScan* naudojimosi teisių suteikimo išdavimas mokslo ir studijų institucijoms, tačiau nėra aišku, kaip tai vyko realiai (žr. 27 pav.).

Tarnyba 2019 m. gegužės 22 d. raštais Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 (toliau – Tarnybos raštai) kreipėsi į MSI informuodama jas, kad „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) įvertino mokslo ir studijų institucijų (toliau – MSI) pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų. Tarnyba, atsižvelgusi į Jūsų pateiktą informaciją ir įvertinusi savo galimybes, svarsto teikti prieigą Jūsų MSI žurnalų redaktoriams nuo šių metų vasaros antros pusės.“ Kartu minėtais raštais Tarnyba prašė MSI „informuoti, ar galima prieiga aukščiau nurodytai vartotojų grupei tenkina Jūsų MSI lūkesčius, ir skirti atsakingą asmenį, kuris koordinuotų prieigą prie teksto sutapčių nustatymo sistemų Jūsų MSI vartotojams.“

27 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Tokiu atsakymu Kontrolierė L. Tauginienė nesuteikė informacijos, kiek ir kokios konkrečios mokslo ir studijų institucijos pasinaudojo Kontrolieriaus tarnybos pasiūlymu naudotis programa (instrumentu) *PlagScan*, kokia prieigos informacija joms buvo suteikta (išduota), koku būdu prieigos informacija buvo išdavinėjama, kas, kada ir koku būdu gavo siūlymus naudotis. Tokią informaciją Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos dar 2021-11-03 pasirašytame rašte Nr.S-333 aptarė lakoniškai (žr. 28 pav.).

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, informuojame Jus, kad mokslo ir studijų institucijoms (toliau – MSI) galimybė naudotis tekstų sutapčių nustatymo sistema (programa) PlagScan buvo suteikta atsižvelgiant į jų veiklos pobūdį (mokslo ir (ar) studijų veikla, kurios metu yra teikiamas išsilavinimas baigiamųjų ir kitų darbų (dažniausiai rašto) įvertinimo pagrindu, rengiamos mokslo publikacijos ir pan.), taip pat atsižvelgiant į MSI pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų, akademinės bendruomenės narių pareigą laikytis akademinės etikos ir įgyvendinant kontrolieriui nustatytus uždavinius.

28 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333; žr. priedus.

Tuo tarpu Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 raštu Nr.S-25 (pridedama) pateikė ir kitokio turinio paaiškinimą (žr. 29 pav.).

Pažymėtina, kad Tarnyba, vykdydama šiuos kontrolieriaus uždavinius, įsigijo tekstų sutapčių nustatymo programą *PlagScan*, siekdama ją naudoti pirmiausia nagrinėjant skundus (atliekant tyrimus) dėl galimų akademinės etikos ir procedūrų pažeidimų, taip pat sudarė Lietuvos mokslo ir studijų institucijoms sąlygas naudotis minėta programa ne tik prevencijos tikslais siekiant skatinti jas laikytis akademinės etikos ir procedūrų, bet ir padėti iš anksto užkirsti kelią galimiems akademinės etikos pažeidimams mokslo ir studijų institucijose.

29 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 rašto Nr.S-25

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25; žr. priedus.

Iš tokio paaiškinimo galima daryti išvadą, kad yra neaišku, dėl ko Kontrolierius ir jo tarnyba įsigijo simbolių sutapčių nustatymo programą *PlagScan*: labiau taikyti skundams nagrinėti (taikyti tiriamųjų atžvilgiu) ar visgi sudaryti sąlygas mokslo ir studijų institucijoms naudotis tokia programa (prevencija¹ gi ir yra kelio užkirtimas) (žr. Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštus Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 ir vykdyto viešo konkurso dėl *PlagScan* ištakas – apie jas toliau).

Ir nors Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 rašte Nr.S-25 teigia, kad Kontrolieriaus tarnyba įsigijo simbolių sutapčių nustatymo programą *PlagScan* pirmiausia skundams nagrinėti, tačiau Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294, atsakydama į prašymą suteikti informaciją, keliuose sprendimuose Kontrolierius panaudojo instrumentą *PlagScan*, nesugebėjo tokios informacijos pateikti (žr. 30 pav.).

¹ Lietuvių kalbos žodynas: **preven**cija sf. (1) **TrpŽ kelio užkirtimas, užbėgimas už akių.**

Atsižvelgdami į tai, kas išdėstyta, ir į tai, kad siekiant įgyvendinti Jūsų prašymą pateikti informaciją būtų telkiami neproporcingai dideli Tarnybos žmogiškieji išteklių (kai kurie kontrolieriaus sprendimai ir jų bylos jau yra suarchyvuotos), taip pat vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo 3 straipsnio 1 dalies 3 punktu, kuriame nustatyta, kad viešojo administravimo subjektai savo veikloje vadovaujasi efektyvumo principu, kuris reiškia, kad „viešojo administravimo subjektas, priimdamas ir įgyvendindamas sprendimus, jam skirtus išteklius naudoja kuo mažesnėmis sąnaudomis ir siekia geriausio rezultato“, informuojame Jus, kad Prašymo 1 punktu prašomos informacijos pateikti nėra galimybės.

30 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Tuo tarpu Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 rašte Nr.S-25 nesugebėjo paaiškinti, kokioms mokslo ir studijų institucijoms buvo siūloma naudotis programa *PlagScan*, kokios institucijos tokia teise pasinaudojo nuo 2019-08-16, kai žinoma iš viso tiek, kad šiuo metu tik keturios mokslo ir institucijos turi realią galimybę naudotis programa *PlagScan* (žr. 31 pav.).

Jūsų prašyme taip pat teigiama, kad mokslo ir studijų institucijos Tarnybos „pasiūlymą dėl *PlagScan* ignoravo“. Atkreipiame dėmesį, kad Tarnybai informaciją el. paštu teikė šio rašto dalyje „Dėl prašymo 1.1 punkto“ minėtos mokslo ir studijų institucijos, todėl Jūsų teiginys laikytinas subjektyvia interpretacija, nes galimybė naudotis prieiga prie tekstų sutapčių nustatymo programos

buvo suteikta, tačiau ja pasinaudojo tos, kurios išreiškė pageidavimą įgyti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos, t. y. neignoruojančios ir netaikant išskirtinių sąlygų ar privilegijų kuriai nors mokslo ir studijų institucijai. Kitaip tariant, mokslo ir studijų institucijos, kurioms buvo suteikta prieiga prie tekstų sutapčių programos *PlagScan*, nebuvo atrenkamos Tarnybos nuožiūra; išreiškusiosioms pageidavimą dėl prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo programos, ši prieiga ir buvo suteikiama be išlygų.

31 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 rašto Nr.S-25

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 raštu Nr.S-25 (pridedama), atsakydama į prašymą informuoti, kada, koku būdu bei kokioms konkrečioms mokslo ir studijų institucijoms Kontrolieriaus tarnyba suteikė prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos *PlagScan* po 2019-08-16, nurodo nesiėmusi priemonių duomenims išsaugoti (žr. 32 pav.).

Taip pat paminėtina, kad Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštuose Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 nurodoma, kad mokslo ir studijų institucijos informaciją apie asmenį, kuris koordinuos prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) konkrečioje mokslo ir studijų institucijoje, turi pateikti elektroniniu paštu. Pažymėtina, kad minėtuose Tarnybos raštuose buvo nurodomas ne bendras Tarnybos elektroninis paštas, o konkretaus darbuotojo, kuris tuo metu koordinavo atsakymų į Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 **sisteminimą**. Atsižvelgiant į tai, kad minėtas darbuotojas, kuris koordinavo atsakymų į Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 sisteminimą, šiuo metu Tarnyboje nebedirba, o Tarnybos raštais vykdytos apklausos atsakymai buvo siunčiami į jo elektroninį pašta, Tarnyba neturi techninių galimybių atkurti nebedirbančio darbuotojo elektroninio pašto dėžutės informacijos. Be kita ko, kaip Tarnyba 2021 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-294 Jums nurodė, tuo metu Tarnyboje veikė **elektroniniai pašto adresai @etika.gov.lt**, kurių Tarnyba nebeadministruoja nuo 2019 m. spalio 17 d. Atsižvelgiant į tai, nėra galimybės Jums pateikti informaciją apie tai, kokios konkrečiai mokslo ir studijų institucijos, atsakydamos į minėtus Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus, pateikė poreikį dėl prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemos.

32 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 rašto Nr.S-25

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25; žr. priedus.

Tai reiškia, kad Kontrolierė L. Tauginienė ir jos tarnyba neturi duomenų ir negali patvirtinti, kad mokslo ir studijų institucijos neignoravo jos suteiktos galimybės naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa *PlagScan*. Kartu tai reiškia, kad nėra duomenų, kokioms gi konkrečioms mokslo ir studijų institucijoms Kontrolierė L. Tauginienė ir jos tarnyba siūlė naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa *PlagScan*. **Faktiškai Kontrolierius ir jo tarnyba tokių duomenų neišsaugojo ir kartu tai kelia abejonių, ar tokie duomenys apskritai egzistavo.**

Neaišku, koku būdu ir kokioje elektroninio pašto paskyroje buvo vykdomas atsakymų į Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštus Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 sisteminimas, kokiais duomenimis (atsiminimais, dienoraščiais ar kt.) grindžiama aplinkybė apie sisteminimą, kai informacija apie kitas aplinkybes dingio.

Kaip galima suprasti iš viešojoje erdvėje prieinamos informacijos, domenas *gov.lt* priklauso biudžetinei įstaigai Kertiniam valstybės telekomunikacijų centrui (žr. 33 pav.).

Domeno turėtojas	
Juridinio asmens pavadinimas	Kertinis valstybės telekomunikacijų centras
Adresas	Pilies g. 23/15, Vilnius, LT-01123, lt
Telefonas	+370.52391738
El. paštas	hostmaster@kvtc.gov.lt
Techninis kontaktas	
Juridinio asmens pavadinimas	BĮ "Kertinis valstybės telekomunikacijų centras"
Adresas	Pilies g. 23/15, Vilnius, LT-01123, lt
El. paštas	hostmaster@kvtc.gov.lt
Telefonas	+370.52391738
Paslaugų teikėjas	
Juridinio asmens pavadinimas	Kertinis valstybės telekomunikacijų centras
Interneto svetainė	http://www.kvtc.gov.lt
El. paštas	hostmaster@kvtc.gov.lt

33 pav. „DOMENO TIKRINIMAS WHOIS“ informacija

Šaltinis: <https://www.domreg.lt/paslaugos/whois/?search=gov.lt> .

Vadinasi, domenas *gov.lt* visgi tebeegzistuoja. Yra neaišku, kokius gi faktinius duomenis Kontrolierius ir jo tarnyba yra išsaugoję, o kuriuos praradę, koku būdu tai atrenka. Juo labiau prie nurodytų aplinkybių neįmanoma įvertinti tokių duomenų teisingumo ir tikslumo.

Šios studijos rengimo metu duomenys iš biudžetinės įstaigos Kertinio valstybės telekomunikacijų centro nėra gauti apie tai, ar su elektroninės pašto paskyros/ų išjungimu valstybės institucijoje jos veiklą pagrindžiantys duomenys yra neatkuriamai prarandami, nebesaugomi, t. y. ar iš tiesų Kontrolierius ir jo tarnyba duomenis domene *gov.lt* prarado neatkuriamai, kai pakeitė elektroninio pašto paskyras Kontrolieriaus tarnyboje.

LR Viešųjų pirkimų įstatymo 97 str. 4 dalis nustato, kad šio straipsnio 3 dalyje nurodyti dokumentai saugomi LR Dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka. O to paties straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad perkančioji organizacija turi dokumentais pagrįsti atliekamo pirkimo eigą net ir tuo atveju, kai pirkimas atliekamas elektroninėmis priemonėmis, 3 dalyje nustatyta, kad planavimo ir pasirengimo pirkimams dokumentai, pirkimo dokumentai, paraiškos, pasiūlymai bei jų nagrinėjimo ir vertinimo dokumentai, Komisijos sprendimų priėmimo, derybų, dialogo ar kiti protokolai, susirašinėjimo su tiekėjais dokumentai, kiti su pirkimu susiję dokumentai saugomi ne trumpiau kaip 4 metus nuo pirkimo pabaigos, preliminariosios sutartys, pirkimo sutartys, jų pakeitimai ir su jų vykdymu susiję dokumentai – ne trumpiau kaip 4 metus nuo pirkimo sutarties įvykdymo.

Kontrolierės L. Tauginienės pateikto nuasmenintu kontrolieriaus 2017-10-11 įsakymu Nr.V-27 patvirtinto Mažos vertės pirkimų organizavimo Kontrolieriaus tarnyboje tvarkos aprašo 47 ir 48 punktai nustato, kaip privalo būti saugomi viešuoju pirkimu susiję dokumentai (žr. 34 pav.).

48. Visi su pirkimu susiję dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

49. Pirkimų organizatorius kaupia ir saugo viešųjų pirkimų dokumentus: tarnybinių raštų, paraiškų (jei pildomos), tiekėjų apklausos pažymų (jei pildomos), kvietimų pateikti pasiūlymą (pirkimo sąlygų (jei rengia), kitų pirkimo dokumentų (pvz., kita tiekėjams siunčiama ir iš tiekėjų gaunama informacija ir dokumentai) originalus.

34 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus 2017-10-11 įsakymu Nr.V-27 patvirtinto Mažos vertės pirkimų organizavimo Kontrolieriaus tarnyboje tvarkos aprašo

Šaltinis: Kontrolieriaus 2017-10-11 įsakymas Nr.V-27; žr. priedus.

Analogiškos nuostatos yra įtvirtintos ir Kontrolieriaus 2020-10-06 įsakymu Nr.V-43 patvirtinto Mažos vertės pirkimų organizavimo Kontrolieriaus tarnyboje vadovo 53-55 punktuose (žr. 35 pav.).

53. Visi su pirkimais susiję dokumentai saugomi Lietuvos Respublikos dokumentų ir archyvų įstatymo nustatyta tvarka.

54. Pirkimų organizatoriai registruoja DVS šią su viešaisiais pirkimais susijusią informaciją: kvietimų pateikti pasiūlymą ir kitų pirkimo dokumentų (pvz., kita tiekėjams siunčiama ir iš tiekėjų gaunama informacija ir dokumentai) originalus.

55. Už viešųjų pirkimų registrų tvarkymą atsakingas asmuo registruoja DVS: paraiškų, pirkimo dokumentų (t. y. pirkimo sąlygos, jeigu vykdoma skelbiama apklausa CVP IS priemonėmis), tiekėjų apklausos pažymų ir sutarčių originalus.

35 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus 2020-10-06 įsakymu Nr.V-43 patvirtinto Mažos vertės pirkimų organizavimo Kontrolieriaus tarnyboje vadovo

Šaltinis: Kontrolieriaus 2020-10-06 įsakymas Nr.V-43; žr. priedus.

LR Dokumentų ir archyvų įstatymo 10 str. 1 dalis nustato, kad valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės veiklos dokumentai turi būti efektyviai valdomi ir prieinami jos pačios ir kitų asmenų poreikiams tenkinti, apsaugoti nuo sugadinimo, praradimo, neteisėto naudojimo, pakeitimo, sunaikinimo. Už valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės dokumentų valdymo organizavimą teisės norminių aktų nustatyta tvarka atsako tos institucijos, įstaigos ar įmonės vadovas ar kitas tos institucijos, įstaigos ar įmonės įgaliotas asmuo (toliau – vadovas). Su tuo susijusios valstybės ar savivaldybės institucijos, įstaigos ar įmonės vadovo pareigos nustatytos to paties straipsnio 2 dalyje. Minėtojo įstatymo 12 str. 1 dalies:

1) 2 punktas įpareigoja valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ir įmonės, valstybės įgaliotus asmenis išsaugoti savo veiklos dokumentus reikiamą laiką, kad būtų užtikrinti veiklos įrodymai, apsaugotos su ja susijusių fizinių ir juridinių asmenų teisės;

2) 4 punktas įpareigoja valstybės ir savivaldybių institucijos, įstaigos ir įmonės, valstybės įgaliotus asmenis užtikrinti, kad turimi elektroniniai ir kiti dokumentai, prie kurių prieinama tik specialios įrangos priemonėmis, išliktų autentiški, patikimi ir prieinami visą jų saugojimo laiką. Kartu su šiais dokumentais turi būti saugoma ir kontekstinė informacija.

Kartu lieka neatsakytas klausimas, kokioms gi konkrečioms tuometėms mokslo ir studijų institucijoms buvo sudarytos realios, o ne menamos ar kitokiais argumentais apibūdinamos

galimybės naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa *PlagScan*, nežinoma kiek ir kokios mokslo ir studijų institucijos po 2019-08-16 gavo prieigą prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan*. Kol kas žinom tik tiek, kad **šiuo metu keturios** mokslo ir studijų institucijos – Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija turi prieigą prie simbolių sutapčių nustatymo programos *PlagScan*.

6. TEISIŲ NAUDOTIS PROGRAMA *PlagScan* PLATINIMAI

Šiame skyriuje pristatoma, kaip Kontrolieriaus tarnyba vykde teisių naudotis programa *PlagScan* platinimą, tačiau taip ir nesugebėjo tiksliai atskleisti, kokia buvo tokių teisių platinimo aprėptis.

Galima tik numanyti, kaip efektyviai ir profesionaliai veikia Kontrolieriaus tarnybos administracinis aparatas, jei vien tik informacijai iš Kontrolieriaus tarnybos gauti prireikia ne tik kantrybės, bet ir gero pusmečio laiko.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-09-29 raštu Nr.S-294, atsakydama į prašymą informuoti, kiek ir kokios konkrečios mokslo ir studijų institucijos pasinaudojo Kontrolieriaus tarnybos pasiūlymu naudotis programa *PlagScan*, kokia prieigos informacija joms buvo suteikta (išduota), koku būdu prieigos informacija buvo išdavinėjama, kas, kada ir koku būdu gavo siūlymus naudotis programa *PlagScan*, į pateiktą klausimą iš esmės neatsakė (žr. 36 pav.).

Tarnyba 2019 m. gegužės 22 d. raštais Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 (toliau – Tarnybos raštai) kreipėsi į MSI informuodama jas, kad „Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnyba (toliau – Tarnyba) įvertino mokslo ir studijų institucijų (toliau – MSI) pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų. Tarnyba, atsižvelgusi į Jūsų pateiktą informaciją ir įvertinusi savo galimybes, svarsto teikti prieigą Jūsų MSI žurnalų redaktoriams nuo šių metų vasaros antros pusės.“ Kartu minėtais raštais Tarnyba prašė MSI „informuoti, ar galima prieiga aukščiau nurodytai vartotojų grupei tenkina Jūsų MSI lūkesčius, ir skirti atsakingą asmenį, kuris koordinuotų prieigą prie teksto sutapčių nustatymo sistemų Jūsų MSI vartotojams.“

36 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 rašto Nr.S-294

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294; žr. priedus.

Iš tokio atsakymo neįmanoma įvertinti, apie kokią galimą prieigą Kontrolieriaus tarnybos **2019-05-22** raštuose Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 galėjo būti užsiminta, kai yra žinoma, kad tik **po 2019-08-16** realiai galėjo būti žinoma, kad viešąjį pirkimą, kuris buvo pradėtas nežinomą dieną, apie būsimą, o ne esamą prieigą prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan*. Dėl to tuo pačiu neįmanoma įvertinti, apie kokią galimą prieigą buvo renkama informacija, kai Kontrolieriaus tarnybos **2019-05-22** raštuose Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 (pridedami) informacijos apie galimą prieigą iš septyniolikos mokslo ir studijų institucijų net nebuvo prašoma pateikti.

Tuo tarpu, vykdydama Lietuvos administracinių ginčų komisijos **2021-11-18** sprendimą Nr.21R-751(AG-714/05-2021) (pridedama), Kontrolierė L. Tauginienė tik **2022-01-14** savo tarnybos raštu Nr.S-6, atsakydama į mano dar **2021-08-13** prašymą suteikti informaciją, kokios konkrečios mokslo ir studijų institucijos pasinaudojo Kontrolieriaus tarnybos pasiūlymu naudotis programa *PlagScan*, informavo, kad **nuo 2019-05-22** suteikė prieigą prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan* šioms **keturioms** mokslo ir studijų institucijoms – Vytauto Didžiojo universitetui, Vilniaus Gedimino technikos universitetui, Klaipėdos valstybinei kolegijai ir Marijampolės kolegijai, kai Kontrolierius **tik 2019-08-16** sudarė sutartį dėl *PlagScan*.

Tiesa, Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-01-26 raštu Nr.S-11 (pridedama) patikslino Kontrolieriaus tarnybos 2022-01-14 rašte Nr.S-6 pateiktą informaciją:

1) Pažymėjo, kad Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštais Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 buvo kreiptasi į mokslo ir studijų institucijas dėl galimybės suteikti prieigas prie tekstų sutapčių nustatymo programų (sistemų);

2) Atsižvelgus į mokslo ir studijų institucijų išreikštus pageidavimus (jie, ko gero, nežinomi, nes darbuotojai nebedirba ir elektroninio pašto paskyros pasikeitė), prieiga prie sutapčių nustatymo programos (sistemos) buvo suteikta **tik po 2019-08-16** sutarties Nr.Z-10 (pridedama) tarp Kontrolieriaus ir „PlagScan GmbH“ sudarymo.

Kontrolierė L. Tauginienės savo tarnybos 2022-02-17 raštu Nr.S-25 paaiškindama, dėl ko neturi galimybės atskleisti, kokios konkrečios mokslo ir studijų institucijoms reikė pageidavimus naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa „PlagScan“ ir tokius pageidavimus tenkino, taip pat aiškina elektroninio pašto paskyrų pasikeitimu ir su tuo susijusiu informacijos bei dokumentų neišsaugojimu (žr. 37 pav.).

Atsižvelgiant į tai, kad minėtas darbuotojas, kuris koordinavo atsakymų į Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 sisteminimą, šiuo metu Tarnyboje nebedirba, o Tarnybos raštais vykdytos apklausos atsakymai buvo siunčiami į jo elektroninį paštą, Tarnyba neturi techninių galimybių atkurti nebedirbančio darbuotojo elektroninio pašto dėžutės informacijos. Be kita ko, kaip Tarnyba 2021 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-294 Jums nurodė, tuo metu Tarnyboje veikė elektroniniai pašto adresai @etika.gov.lt, kurių Tarnyba nebeadministruoja nuo 2019 m. spalio 17 d. Atsižvelgiant į tai, nėra galimybės Jums pateikti informaciją apie tai, kokios konkrečiai mokslo ir studijų institucijos, atsakydamos į minėtus Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus, pateikė poreikį dėl prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemos.

37 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 rašto Nr.S-25

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25; žr. priedus.

Tai reiškia, kad Kontrolierė L. Tauginienė ir jos tarnyba prarado ne tik informaciją, bet ir elektroninius dokumentus su jų kontekstine informacija. **Kas paneigs, kad jų nėra ir nebuvo.**

Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštai Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 kuriais motyvuojami Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294 ir 2022-01-14 raštas Nr.S-6, bei jų adresatų sąrašai nepatvirtina, apie kokią galimą prieigą (*PlagScan* ar kitą) užsimenama **2019-05-22** raštuose Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114, kai viešasis pirkimas dėl *PlagScan* įvyko **tik 2019-08-16**.

Deja, Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštai Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 buvo adresuoti **ne visoms Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijoms, o tik toms (septyniolikai), kurias neaiškiais kriterijais pasirinko Kontrolierius, o būtent (penkiems universitetams, aštuonioms kolegijoms, vienam centrui, vienai akademijai ir dviem institutams):**

- 1) Vytauto Didžiojo universitetui;
- 2) Kauno kolegijai;
- 3) Kauno miškų ir aplinkos inžinerijos kolegijai;
- 4) Klaipėdos valstybinei kolegijai;
- 5) Marijampolės kolegijai;
- 6) Panevėžio kolegijai;
- 7) Šiaulių valstybinei kolegijai;
- 8) Kolpingo kolegijai;
- 9) Lietuvos verslo kolegijai;
- 10) Lietuvių literatūros ir tautosakos institutui;

- 11) Klaipėdos universitetui;
- 12) Vilniaus Gedimino technikos universitetui;
- 13) Lietuvos socialinių tyrimų centrui;
- 14) Lietuvos sveikatos mokslų universitetui;
- 15) Mykolo Romerio universitetui;
- 16) Vilniaus dailės akademijai;
- 17) Lietuvos agrarinės ekonomikos institutui.

Minėtų neaiškių kriterijų pasirinkimą Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 rašte Nr.S-25 aiškina tuo, kad tokį selektyvų mokslo ir studijų institucijų, kai visuotinai žinoma, kad jų Lietuvos Respublikoje 2019-05-22 veikė kur kas daugiau nei 17, pasirinkimą lėmė Kontrolieriaus tarnybos identifikavimo procesas, kuomet mokslo ir studijų institucijos buvo identifikuotas kaip leidžiančios mokslo žurnalus – aplinkybė, susijusi su mokslo žurnalų leidyba (žr. 38 pav.). Atrodytų, kad jei mokslo ir studijų institucija neleidžia mokslo žurnalo, ji kitokia.

Prašyme nurodote, kad „Lietuvos Respublikoje yra daugiau nei keturios mokslo ir studijų institucijos, o Kontrolieriaus tarnyba į mokslo ir studijų institucijas kreipėsi 2019-05-22 tik trimis raštais Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114“. Jūsų minėtuose raštuose buvo Tarnybos nurodyta, kad Tarnyba „įvertino mokslo ir studijų institucijų (toliau – MSI) pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų. Tarnyba, atsižvelgusi į Jūsų pateiktą informaciją ir įvertinusi savo galimybes, svarsto teikti prieigą Jūsų MSI žurnalų redaktoriams nuo šių metų vasaros antros pusės.“², t. y. kreiptasi į tas mokslo ir studijų institucijas, kurias minėtų raštų siuntimo metu Tarnyba identifikavo kaip leidžiančias mokslo žurnalą (-us).

38 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 rašto Nr.S-25

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25; žr. priedus.

Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-03-24 raštu Nr.S-72, atsakydama į prašymą informuoti, kokių būdu Kontrolierius ir jo tarnyba vykdė identifikaciją, kurios metu nepavyko identifikuoti, kad Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas ir Lietuvos sporto universitetas leidžia mokslo žurnalus, o Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštais Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 nebuvo kreiptasi į Vilniaus universitetą, Kauno technologijos universitetą, Lietuvos sporto universitetą, tuo metu veikusį Šiaulių universitetą ir kitas mokslo ir studijų institucijas, aiškina elektroninio pašto paskyrų pasikeitimu ir su tuo susijusiu informacijos bei dokumentų neišsaugojimu (žr. 39 pav.).

Informuojame, kad Tarnybos 2019 m. rugsėjo 22 d. rašte Nr. S-112 (taip pat ir Tarnybos 2019 m. rugsėjo 22 d. raštuose Nr. S-113 ir Nr. S-114) nurodyta, kad Tarnyba „įvertino mokslo ir studijų institucijų (toliau – MSI) pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo sistemų.“, t. y. iki minėtų raštų mokslo ir studijų institucijos Tarnybos raštu buvo kviečiamos pildyti Tarnybos sukurta elektroninę apklausą (minėtos apklausos nuoroda buvo aktyvi tik duomenų rinkimo metu).

Primename, kad Tarnybos 2022 m. vasario 17 d. raštu Nr. S-25 Jums buvo paaiškinta, kad „Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštuose Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 nurodoma, kad mokslo ir studijų institucijos informaciją apie asmenį, kuris koordinuos prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) konkrečioje mokslo ir studijų institucijoje, turi pateikti elektroniniu paštu. Pažymėtina, kad minėtuose Tarnybos raštuose buvo nurodomas ne bendras Tarnybos elektroninis paštas, o konkretaus darbuotojo, kuris tuo metu koordinavo atsakymų į Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 sisteminimą. Atsižvelgiant į tai, kad minėtas darbuotojas, kuris koordinavo atsakymų į Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus Nr. S-112, Nr. S-113 ir Nr. S-114 sisteminimą, šiuo metu Tarnyboje nebedirba, o Tarnybos raštais vykdytos apklausos atsakymai buvo siunčiami į jo elektroninį pašta, Tarnyba neturi techninių galimybių atkurti nebedirbančio darbuotojo elektroninio pašto dėžutės informacijos. Be kita ko, kaip Tarnyba 2021 m. rugsėjo 29 d. raštu Nr. S-294 Jums nurodė, tuo metu Tarnyboje veikė elektroniniai pašto adresai @etika.gov.lt, kurių Tarnyba neadministruoja nuo 2019 m. spalio 17 d. Atsižvelgiant į tai, nėra galimybės Jums pateikti informaciją apie tai, kokios konkrečiai mokslo ir studijų institucijos, atsakydamos į minėtus Tarnybos 2019 m. gegužės 22 d. raštus, pateikė poreikį dėl prieigos prie tekstų sutapčių nustatymo sistemos.“

39 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 rašto Nr.S-72

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 raštas Nr.S-72; žr. priedus.

Neaišku, kokiais duomenimis Kontrolierė L. Tauginienė rėmėsi, grįsdama savo tarnybos 2022-03-24 raštą Nr.S-72 dalyje apie proceso koordinavimą ir sisteminimą, kokia forma ir būdu sisteminimas buvo atliekamas, kas koordinavo ir kas sistemino informaciją, kai žinoma, kad visa informacija yra neišlikusi kartu su elektroninio pašto paskyromis ir jų turiniais.

Kontrolierė L. Tauginienė su savo tarnyba identifikavo Kolpingo kolegiją, Panevėžio kolegiją ir panašias mokslo ir studijų institucijas kaip leidžiančias mokslo žurnalus, tačiau neidentifikavo tokių mokslo ir studijų institucijų kaip Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos sporto universitetas, tuo metu veikęs Šiaulių universitetas ir kitų kaip leidžiančių mokslo žurnalus. Tai verčia abejoti Kontrolieriaus ir jo tarnybos gebėjimu identifikuoti Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijas, leidžiančias mokslo žurnalus, nors tam yra ne tik sąvada, bet ir įvairūs vieši registrai. Savo ruožtu, akivaizdu, jog egzistuoja poreikis padėti Kontrolieriui identifikuoti, jog Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos sporto universitetas (gal ir Lietuvos muzikos ir teatro akademija) leidžia mokslo žurnalus. Nuostabą gali kelti ir tai, kad Kontrolieriui ir jo tarnybai gali būti nežinoma, kad Vilniaus universitetas turi plataus spektro periodinių mokslinių žurnalų seriją „Mokslo darbai“.

Kuomet Kontrolieriaus paprašiau suteikti informaciją, kokius leidžiamus mokslo žurnalus Kontrolierius ir jo tarnyba identifikavo kaip leidžiamus Kolpingo kolegijos ir Panevėžio kolegijos, atsižvelgiant į Kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštų Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 turinį ir

adresatus, Kontrolierė L. Tauginienė jau minėtu savo tarnybos 2022-03-24 raštu Nr.S-72 taipogi paaiškino elektroninio pašto paskyrų pasikeitimu ir su tuo susijusiu informacijos bei dokumentų neišsaugojimu (žr. 40 pav.).

Atsižvelgdami į šio rašto dalyje „Dėl Prašymo dalies kontrolieriui 1 punkto“ pateiktą informaciją bei vadovaudamiesi Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 6 dalies 5 ir 6 punktais ir Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 6 straipsnio 1 dalies 2 punktu, pažymime, kad neturime techninių galimybių (neįmanoma atstatyti duomenų iš nebeegzistuojančio domeno) pateikti Jums duomenų apie Kolpingo kolegijos ir Panevėžio kolegijos leistus mokslo žurnalus minėtų duomenų rinkimo metu.

40 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 rašto Nr.S-72

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 raštas Nr.S-72; žr. priedus.

Deja, penktajame skyriuje pateikta informacija leidžia manyti, kad domenas gov.lt visgi tebeegzistuoja. Dėl to kol kas neįmanoma įvertinti, kokias faktines aplinkybes Kontrolierius ir jo tarnyba visgi yra išsaugoję, o kurias praradę, kokių būdu tai atrenka. Juo labiau prie nurodytų aplinkybių neįmanoma įvertinti tokių duomenų teisingumo ir tikslumo.

Dėl tų pačių priežasčių yra nežinoma, kada, kokių būdu bei kokioms konkrečioms mokslo ir studijų institucijoms buvo suteikta prieiga prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan* po 2019-08-16 sutarties dėl programos *PlagScan* sudarymo, kai žinoma, kad šiuo metu sutapčių nustatymo programa *PlagScan* naudojasi **tik keturios** mokslo ir studijų institucijos (Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija).

Kartu lieka neatsakytas klausimas, dėl kokių priežasčių tokioms rimtoms tuometėms mokslo ir studijų institucijoms kaip Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos sporto universitetas, Šiaulių universitetas, Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir kitoms net nebuvo sudarytos galimybės dalyvauti tekstų sutapčių nustatymo programos poreikio apklausose, jei tokios apskritai vyko (neatmetama galimybė, jog nevyko, nes negauta jokių duomenų apie tokius procesus).

7. TEISŲ LŪKESČIŲ PRINCIPAS DĖL NAUDOJIMOSI PROGRAMA *PlagScan*

Šiame skyriuje diskutuojama teisėtų lūkesčių naudotis programa *PlagScan* kontekste. Natūralu, kad Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės ir jos dalimi save laikantys asmenys turi teisėtą ir pagrįstą lūkestį naudotis programa *PlagScan* (bent jau susipažinti su tokia programa ir funkcionalumu), atsižvelgiant į tai, kad Kontrolieriaus atliekamų administracinių tyrimų metu jis naudoja programą *PlagScan*, remiasi ir disponuoja jos rezultatais.

Savo ruožtu, Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2021-11-03 rašte Nr.S-333:

1) Suteikinėjamą teisę naudotis programa *PlagScan* (prieigos informacijos išdavimą) sieja su veiklos pobūdžiu (jo nedetalizuoja, plačiau apie tai penktajame skyriuje), taip pat mokslo ir studijų institucijų pateikta informacija (nedetalizuojama kokia), tačiau sąrašų sudarymas, juose buvimas ir teisių pagal sąrašus suteikinėjimas primena praeitos santvarkos rekvizitus (reikalavimas būti kažkokiuose sąrašuose ir pan.). Neaišku, kokiuose registruose buvimas tokias sąlygas sudarytų ir ar iš tiesų sudarytų (juk iš esmės reikalavimais improvizuojama, jie aiškiai teisės aktuose nustatyti nėra). Kontrolierius nenurodo, kur ir koks veiklos pobūdis ar aptarta informacija yra įtvirtinta kaip naudojimosi programa *PlagScan* pagrindas kokiame nors teisės norminiame akte, kuris draustų

programa *PlagScan* naudotis Lietuvos Respublikos piliečiams, kuriems tie patys įstatymai suteikė valstybės finansuojamo išsilavinimo teisę;

2) Teigia, kad būtina nurodyti pagrindą, pagal kurį prašoma suteikti prieigą (galimybę naudotis) programa *PlagScan*, pateikti tyrėjo statusą patvirtinančius duomenis. Kita vertus, Kontrolierius nenurodo pagrindų, koks teisės norminis aktas draudžia suteikti prieigą (galimybę naudotis) programa *PlagScan* net ir tais atvejais, kai viešai yra žinoma kad asmenys turi mokslo daktaro laipsnį². Maža to, yra atvejų, kai Kontrolierius programos *PlagScan* rezultatus naudoja kitų asmenų atžvilgiu, tačiau jiems tokių teisių nesuteikia (abejotino sąžiningumo standartas: taiko, bet naudoti taikomą instrumentą (programą), prie kurios prieiga apmokėta valstybės biudžeto lėšomis, galimybę riboja);

3) Motyvuoja, kad naudojimosi programa *PlagScan* įgyvendinimas buvo siejamas su mokslo ir studijų institucijų žurnalų redaktorais, tačiau tokie ketinimai neatitinka realybės, aprašytos šioje studijoje, ir prasilenkia su tikrove.

Lietuvos administracinių ginčų komisija 2022-01-10 sprendimu Nr.21R-9(AG-818/06-2021) (apskūstas teismui) skundą dėl dalies Kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 rašto Nr.S-333 panaikinimo, t. y. dėl Kontrolieriaus įpareigojimo suteikti informaciją, kokių kalbų tekstams yra skirta programa *PlagScan* ir sudaryti sąlygas naudotis instrumentu *PlagScan*, suteikti (išduoti) prieigos informaciją, atmetė kaip nepagrįstą (pridedama), nurodydama:

1) Kontrolieriaus tarnyba nenustatė tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugų tiekėjams kalbų įvairovės kaip vieno iš vertinamųjų kriterijų, nors taip ir lieka neaišku, kokius vertinamuosius kriterijus Kontrolierius apskritai statė ir nustatė **tekstų, o ne simbolių** sutapčių patikros nustatymo paslaugų tiekėjams (plačiau apie tai 2 skyriuje);

2) Kontrolieriaus tarnyba teigia, kad, išigyjant tekstų sutapčių patikros nustatymo paslaugas, svarbus sistemos (programos) funkcionalumas, šaltinių mastas ir kiti parametrai, kurie yra mistika – nežinomi. Dėl to tokie svarbumai vertintini kaip neaiškaus turinio ir deklaratyvūs, jų neatskleidžia ir Kontrolierės L. Tauginienės atlikti sutarčių Z-10, Z-20 ir specifikacijos Z-10 vertimai į lietuvių kalbą (jų turinys apie programos, kuri atpažįsta žodžius kaip ne kalbos dalį, galimybes jokios informacijos nepateikia);

3) Prieigą prie programos *PlagScan* gali būti suteikiama tik akademinės bendruomenės nariams – šiai bendruomenei priklausantiems tyrėjams, tačiau tai yra išvestinė interpretacija, o tokia nuostata jokiam teisės norminiame akte įtvirtinta nėra. Dėl to neturėtų būti aiškinama kaip paneigianti teisę asmenims, kurių atžvilgiu, pavyzdžiui, Kontrolierius taiko programos *PlagScan* rezultatus, nors tokie asmenys programos *PlagScan* rezultatų taikymo metu jau nėra akademinės bendruomenės nariai. Kita vertus, nėra duomenų, kad kitokiems tyrėjams prieigos teisė prie programos *PlagScan* buvo apskritai suteikinėjama ar yra suteikinėjama.

Lietuvos administracinių ginčų komisija 2022-01-10 sprendimu Nr.21R-9(AG-818/06-2021) (apskūstas teismui) padarė išvadą, kad Kontrolieriaus tarnybos teisė spėsti, kam suteikti prieigą naudotis programa *PlagScan* (žr. 41 pav.).

Tarnyba, kaip priemonę, savo veiklos vykdymui bei Kontrolieriaus uždavinių įgyvendinimo užtikrinimui, įsigijo paslaugą – suteikiamą paskyrą prisijungti prie Programos ir, būtent, Tarnyba yra šios Programos, kaip paslaugos, pirkėja (perkančioji organizacija). Tarnyba, vadovaudamasi tiek MSĮ, tiek Tarnybos nuostatais, turi teisę nuspręsti kam suteikti individualią prieigą naudotis Programa.

41 pav. Ištrauka iš Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-01-10 sprendimo Nr.21R-9(AG-818/06-2021)

Šaltinis: Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-01-10 sprendimas Nr.21R-9(AG-818/06-2021).

² LR Mokslo ir studijų įstatymo 4 str. 16 dalis: „Mokslininkas – tyrėjas, turintis mokslo daktaro laipsnį“

Taigi, kol kas apskūstu teismui Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-01-10 sprendimu Nr.21R-9(AG-818/06-2021) yra nustatyta ir pripažinta, kad Kontrolieriaus tarnyba sprendžia, kam suteikti prieigos teisę naudotis programa *PlagScan*. Ko gero, ši programa asmenims, kurių atžvilgiu ji taikoma, yra slapta. Tokiu atveju pagal teisingumo ir sąžiningumo principus su tokios programos *PlagScan* rezultatais asmenys, kuriems nesuteikiama teisė naudotis programa *PlagScan*, neturėtų būti siejami. Juo labiau, tokiems asmenims neturėtų būti siūloma programos *PlagScan* rezultatų komentuoti ar aiškinti net ir tais atvejais, kai asmenys dėl nežinojimo neprašo teisės naudotis programa *PlagScan* (pasekmės dėl teisių neišaiškinimo ir/ar jų nežinojimo).

Šiam tyrimui talkinusi Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės narė taip pat kreipėsi į Kontrolierių, prašydama kaip Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės narei sudaryti sąlygas naudotis instrumentu (programa) *PlagScan*, suteikti (išduoti) prieigos informaciją. Gautajame Kontrolierės L. Tauginienės pasirašytame Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-25 rašte Nr.S-36 (nuasmenintas raštas pridedamas) nurodoma, kad Kontrolierius prieigą naudotis programa *PlagScan* suteiktą, bet pareiškėja nėra žurnalo redaktorė (iškelta sąlyga) (žr. 42 pav.).

<p>Tarnyba, 2019 metais įvertinusi mokslo ir studijų institucijų pateiktą informaciją apie poreikį gauti prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programų (sistemų) ir atsižvelgusi į jų pateiktą informaciją bei įvertinusi savo galimybes, svarstė teikti prieigą mokslo ir studijų institucijų žurnalų redaktoriams. Atsižvelgusi į mokslo ir studijų institucijų išreikštus pageidavimus, Tarnybos suteikta prieiga prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) <i>PlagScan</i> naudojasi Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija.</p>
<p>Vadovaudamiesi Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875, nuostatomis, informuojame, kad informacija Jums „kaip Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės narei sudaryti sąlygas naudotis instrumentu <i>PlagScan</i>“ suteikta, tačiau pagrindas suteikti Jums prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) ir tokiu būdu naudotis Tarnybos ištekliais nenustatytas.</p>
<p>Tarnyba, įvertinusi šią Prašymo dalį, mano, kad prašote pateikti informaciją apie prieigą prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) <i>PlagScan</i>. Kaip minėta šio rašto dalyje „Dėl sąlygų sudarymo naudotis instrumentu <i>PlagScan</i>“, Tarnybos suteikta prieiga prie tekstų sutapčių nustatymo programos (sistemos) <i>PlagScan</i> naudojasi Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija.</p> <p>Prašome informuoti Tarnybą, jeigu Jūsų prašymą pagal šią Prašymo dalį Tarnyba ne taip suprato, ir tokiu atveju patikslinti prašymą.</p>

42 pav. Ištrauka iš Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-25 nuasmeninto rašto Nr.S-36

Šaltinis: Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-25 nuasmenintas raštas Nr.S-36, žr. priedus.

Pastarasis pavyzdys iliustruoja, kad Kontrolieriaus tarnyba kaip viešpataujantis viešasis administratorius išgalvoja priežastis, dėl kurių neteikia prieigos teisių prie programos *PlagScan* akademinės bendruomenės nariams, o žurnalų redaktorius išskiria iš akademinės bendruomenės narių kaip tiesiogiai dalyvaujančius mokslo ir (ar) studijų veikloje, nors neneigia, kad tokioje veikloje taip pat tiesiogiai dalyvauja dėstytojai, mokslo darbuotojai, kiti tyrėjai.

Apibendrinant neįmanoma atskleisti, kokie konkretūs Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės nariai turi teisėtą ir pagrįstą lūkestį pasinaudoti programa *PlagScan*.

8. KAI KURIOS SĄSAJOS

Šiame skyriuje pristatomos tam tikros sąsajos, kurios gali padėti įvertinti organizacijas, jų atstovus, produktus ir sąryšius tarp jų.

Šiame skyriuje siekiama pateikti informaciją, kuri savaime jokių faktų nepatvirtina, tačiau atskleidžia Kontrolierės L. Tauginienės sąsajas su ENAI organizacija ir su tokia organizacija susijusius asmenis bei jų veiklos produktus ir produkcija.

8.1. PROGRAMOS *PlagScan* VERTINTOJAI

Kontrolierės L. Tauginienės argumentas, kad programa *PlagScan* yra viena geriausių kelia abejonių dėl tokių aplinkybių:

1) Žinoma ir minėta pirmajame skyriuje:

1.1) **2019-08-16** Kontrolieriaus tarnyba pirko teisę naudotis programa *PlagScan* (sandorio suma 4991 eurą, sandorio laikotarpis **nuo 2019-08-16 iki 2020-08-16**);

1.2) **2020-10-20** Kontrolieriaus tarnyba pirko teisę naudotis programa *PlagScan* (sandorio suma 4500 eurų (atpigo), sandorio laikotarpis **nuo 2020-10-20 iki 2023-10-19**);

1.3) Naudojimasis programa *PlagScan* per metus atpigo daugiau nei tris kartus;

2) **2019-08-16** Kontrolieriaus tarnyba naudojosi ir pagal 2017-12-13 sutartį Nr.Z-18 (pridedama) Lietuvos mokslo periodikos asociacijos suteikta *iThenticate* sistema (programa), tačiau tokią sutartį Kontrolieriaus tarnyba **2020-02-06** nutraukė susitarimu Nr.Z-4 (pridedama) dėl nežinomų priežasčių. Taip pat nežinoma, dėl kokių priežasčių iki 2020-02-06 Kontrolierius ir jo tarnyba nesinaudojo *iThenticate* sistema (programa).

Šio tyrimo duomenų kontekste būtina pristatyti, kaip ir kas programą *PlagScan* įvertino kaip vieną geriausių **2020 metais**. O tai atliko Kontrolierės L. Tauginienės kolegos iš European Network for Academic Integrity (ENAI, apie ENAI toliau):

1) 2020 metų **Tomáš Foltýnek**, Dita Dlabolová, Alla Anohina-Naumeca, **Salim Razi**, **Július Kravjar**, Laima Kamzola, Jean Guerrero-Dib, Özgür Çelik ir Debora Weber-Wulff publikacija „*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*“ (plačiau apie ją trečiajame skyriuje) ir „geriausios“ programos rinkimai vyko tuo metu, kai L. Tauginienė kartu su **T. Foltýnek**, **S. Razi** ir **J. Kranjar** kartu buvo ENAI valdyboje (vadovai), apie pasitraukimą iš kurios deklaravo tik **2020-05-21** (kai pradėjau domėtis neaiškios kilmės veikalais ir ENAI veikla, žr. nuotrauką toliau, kuri po atitinkamų pranešimų buvo pašalinta iš interneto);

2) Su tais pačiais kolegomis ir vienais ENAI vadovų T. Foltýnek ir J. Kranjar L. Tauginienė teigia parengusi menamą virtualų veikalą „*Glossary for Academic Integrity*“, kurio neva vertimas į lietuvių kalbą buvo publikuotas jau kaip leidinys „Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas“ (mano recenzija šiam žodynui prieinama internete: <https://sc.bns.lt/view/item/373717>). Lietuvių kalbos Aiškinamojo akademinio sąžiningumo terminų žodyno autoriai yra **Loreta Tauginienė**, Inga Gaižauskaitė, Irene Glendinning, **Julius Kravjar**, Milan Ojsteršek, Laura Ribeiro, Tatjana Odiņeca, Franca Marino, Marco Cosentino, Shivadas Sivasubramaniam ir **Tomáš Foltýnek** (didžiąja dalimi užsieniečiai, kurie yra lietuvių kalbos žodyno autoriai ir apie kurių kvalifikaciją bei kompetenciją Lietuvos Respublikoje nėra jokių duomenų). Galima tik padiskutuoti, ką galėtų reikšti Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos katalogo pastaba leidinio „Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas“ bibliografiniame apraše apie tai, jog leidinio autoriai nurodyti klaidingai (ar tai reikėtų suprasti, kad autorystė netikra?) (žr. 43 pav.).

The screenshot shows the search results for the book "Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas" (Glossary of Academic Integrity Terms) in the Lithuanian National Martynas Mažvydas Library catalog. The search criteria are "Antraštė = ^aiškinamasis akademinio". The results table shows one item with the title "Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas [Elektroninis išteklius] / parengė Mykolas Romeris universiteto Akademinės etikos centras ; vertė Loretta Tauginienė, Inga Gaižauskaitė". The authors listed are Loretta Tauginienė, Inga Gaižauskaitė, and Tomáš Foltýnek. The publisher is Mykolas Romeris University, 2019. The format is a PDF file (33 pages). The URL is http://eja.libis.lt/show.php?item=aiskinamasis_akademini. The ISBN is 978-9955-19-971-7. A red circle highlights the authors' names in the "Pastabos" (Notes) section.

43 pav. Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos katalogo pastaba leidinio „Aiškinamasis akademinio sąžiningumo terminų žodynas“ bibliografiniame apraše

Šaltinis: Lietuvos nacionalinės Martyno Mažvydo bibliotekos katalogas, žiūrėta 2021-02-01.

2.1) Internetu pavyko aptikti, kad **Julius Kravjar** atstovauja Slovakijos mokslo ir technikos informacijos centrą (angl. *Slovak Centre of Scientific and Technical Information*), taip pat yra ENAI valdybos narys, dirbantis ENAI (tai patvirtina ir iš interneto šiuo metu jau pašalinta 2020-07-03 žiūrėta nuotrauka, kuri pateikta toliau) (prieiga internete: https://www.researchgate.net/profile/Julius_Kravjar2);

2.2) Internetu pavyko aptikti, kad **Tomáš Foltýnek** yra pagrindinis Erasmus+ projektų ENAI ir „Akademinio sąžiningumo Kaukaze, Kazachstane ir Turkijoje“ projekto (angl. „*Project on Academic Integrity in Caucasus, Kazakhstan and Turkey*“) koordinatorius;

3) Internetu pavyko aptikti, kad **Salim Razi** yra ENAI steigėjas ir valdybos narys (prieiga internete: <http://www.salimrazi.com> ; žiūrėta 2021-01-13);

4) **Dlabolova Dita** dalyvavo ENAI projekte (prieiga internete: <http://www.academicintegrity.eu/wp/workshop-in-riga/> ; žiūrėta 2021-01-13);

5) **Anohina-Naumeca Alla** kartu su L. Tauginienė dalyvavo ENAI projekte (prieiga internete: <http://www.academicintegrity.eu/wp/workshop-in-riga/> ; žiūrėta 2021-01-13);

6) Publikacija „*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*“, kuria remiasi Kontrolierė L. Tauginienė, vykdydama tarnybines pareigas, buvo parengta jau 2020 m vasario 11 d. (prieiga internete: <https://arxiv.org/abs/2002.04279> ; žiūrėta 2021-01-13), t. y. tuo metu, kai ENAI viena iš

vadovių taip pat buvo (deklaravo buvusi iki 2020-05-21) Kontrolierė L. Tauginienė, kuri kartu tuo metu užėmė ir Kontrolierės (valstybės pareigūnės) pareigas;

7) ENAI interneto svetainėje yra pristatomas publikacijos “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” tyrimas (žr. 44 pav.).

The most methodologically sound comparison used to be done by prof. Debora Weber-Wulff and her team. In their last **test in 2013**, 15 tools were compared. The selection of the tools was done based on previous comparisons. The researchers used set of documents mostly in English and German.

44 pav. Ištrauka iš ENAI interneto svetainėje pristatomo publikacijos “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” tyrimo

Šaltinis: <https://www.academicintegrity.eu/wp/wg-testing/> ; žiūrėta 2021-01-13.

Aktyvi nuoroda „**test in 2013**” pateikia penkiolikos programų grupes (žr. 45 pav.).

- Urkund
- Turnitin
- Copyscape

Marginally useful systems

- Ephorus
- PlagAware
- Strike Plagiarism
- PlagScan
- Compilatio
- Plagiarism Detect
- Docoloc
- Duplichecker

Useless for academic purposes

- PlagTracker
- Plagiarisma
- OAPS
- Plagiarism Finder

Systems looked at but not tested

A short explanation of why each of these systems was not tested can be found on a [separate page](#).

- Academic Plagiarism
- AntiPlag
- Custom Writings
- Effective Papers
- iThenticate
- KOPI
- PaperRater
- The Pensters
- Plagiarism Checker
- Plagium
- PlagSpotter
- Small SEO Tools
- WriteCheck

Partial test 2014 of a system that only looks at the Wikipedia as a source

- Picapedia

45 pav. Ištrauka iš aktyvios nuorodos „test in 2013”

Šaltinis: <https://plagiat.htw-berlin.de/software-en/test2013/> ; žiūrėta 2021-01-13.

Visuotinai pripažintos tekstų sutapčių programos buvo ignoruojamos (galėčiau pateikti panašias realijas iliustruojantį pavyzdį, kai išrinkus geriausią miesto namą, paaiškėja, kad jis buvo rinktas tik tam tikrose miesto gatvėse). Kita vertus, L. Tauginienės nurodoma publikacija „*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” yra parengta ir su ja susijusių asmenų – T. Foltynek ir J. Kranjar. Taigi, T. Foltynek ir J. Kranjar ne tik įvertino programą *PlagScan* kaip vieną geriausių, bet kartu kaip bendraautoriai su L. Tauginiene parengė ir lietuvių kalbos Aiškinamąjį akademinio sąžiningumo terminų žodyną. Deja, Lietuvos Respublikoje nepavyksta aptikti duomenų apie minėtų užsieniečių tokias plačias sritis aprėpiančią kvalifikaciją.

Nurodytos faktinės aplinkybės nepaneigia, kad L. Tauginienė yra ne tik valstybės pareigūnė, kuri privalo išlikti objektyvi, nešališka ir teisinga, tačiau aptariamam laikotarpiu L. Tauginienė buvo kitais deklaruotais tarnybos santykiais susijusi kaip ENAI viena vadovių su kitais ENAI vadovais: kuomet Kontrolierė L. Tauginienė Kontrolieriaus tarnybai pirko teisę į programą *PlagScan* ir pačią programą naudojo, jos vadovauta ENAI jau pristatė programos rinkimus. Maža to, trys paminėtieji asmenys (L. Tauginienė, T. Foltynek ir J. Kranjar) reikėsi ir kaip kalbos (lietuvių) lingvistai/terminologai, nes kartu parengė Aiškinamąjį akademinio sąžiningumo terminų žodyną, dėl kurio atsiradimo, kūrimo, vertimo ir pan. skundas nuo 2020-06-03 yra Kontrolieriaus dispozicijoje, tačiau objektyviai yra netiriamas ir vis dar neištirtas.

8.2. ENAI ARBA EUROPEAN NETWORK FOR ACADEMIC INTEGRITY

Kontrolierė L. Tauginienė viešai deklaruoja, kad iki 2020-05-21 buvo susijusi su organizacija (tai patvirtina ir viešai skelbta ir skelbiama informacija), kuri yra pasivadinusį ENAI (galimai asociacija). ENAI save pristato kaip nuo 2019 metų Čekijos Respublikoje tęsianti veiklą po Erasmus+ **projekto** (projektas nebuvo organizacija) asociacija pagal Čekijos Respublikos įstatymus, jos buveinės vieta Brno mieste, asociacijos valdymo organą – valdybą sudaro penki žmonės, kuriems buvo nurodoma priklausiusi ir L. Tauginienė (žr. 46 pav.).

Constitution of an Association European Network for Academic Integrity

Article I. Name, seat

1) The Association European Network for Academic Integrity will use the name: **European Network for Academic Integrity, association.**

2) Address of the seat of the association is: 613 00 Brno, Zemedelska 1665/1.

Organization

ENAI is an association registered in the Czech Republic (legal entity).

ENAI Constitution [in English](#), [in Czech](#).

The Board:

- Tomáš Foltýnek / president (CZ)
- Irene Glendinning / vice-president (UK)
- Loreta Tauginiene / member (LT)
- Salim Razi / member (TR)
- Julius Kravjar / member (SK)

46 pav. Ištrauka iš ENAI interneto svetainės

Šaltinis: <http://www.academicintegrity.eu/wp/bodies/> ; žiūrėta 2020-07-03.

Pradėjus domėtis neaiškios kilmės veikalais ir ENAI veikla, L. Tauginienė deklaravo **nuo 2020-05-21 nutraukusi vadovavimą** ENAI. Tai skelbiama ir jos Privačių interesų deklaracijoje (Vyriausiosios tarnybinės etikos komisijos (VTEK) duomenys) (žr. 47 pav.).

Asmuo, kurio ryšys nurodomas	Deklaruojantysis
Valstybė	Užsienio valstybė
Ryšys su juridiniu asmeniu	
Kodas	552
Pareigos	Kolegialaus valdymo organo narys ar savininkas
Ryšio pradžios data	2017.05.08
Ryšio pabaigos data (jei ryšys nepaibaigęs, pildyti nereikia)	2020.05.21
Juridinio asmens kodas	
Juridinio asmens pavadinimas	EUROPEAN NETWORK FOR ACADEMIC INTEGRITY
Kiti duomenys ir aplinkybės, dėl kurių gali kilti interesų konfliktas	JEIGU ATSIKRASTŲ BŪTINYBĖ PRIIMTI SPRENDIMĄ, TIESIOGIAI SUSIJUSĮ SU MANO VEIKLA AR KITŲ LIETUVOS MSI VEIKLA ENAI

47 pav. L. Tauginienės privačių interesų deklaracija

Šaltinis: VTEK interneto svetainė; žiūrėta 2020-07-03.

L. Tauginienė, 2020-05-21 deklaruodama pasitraukimą iš ENAI vadovybės, ne tik patvirtino, bet ir pati pripažino savo suinteresuotumą minėtąja organizacija.

8.3. APIE KOMPANIJĄ „PLAGSCAN GMBH“ IR JOS PRODUKTĄ *PlagScan*

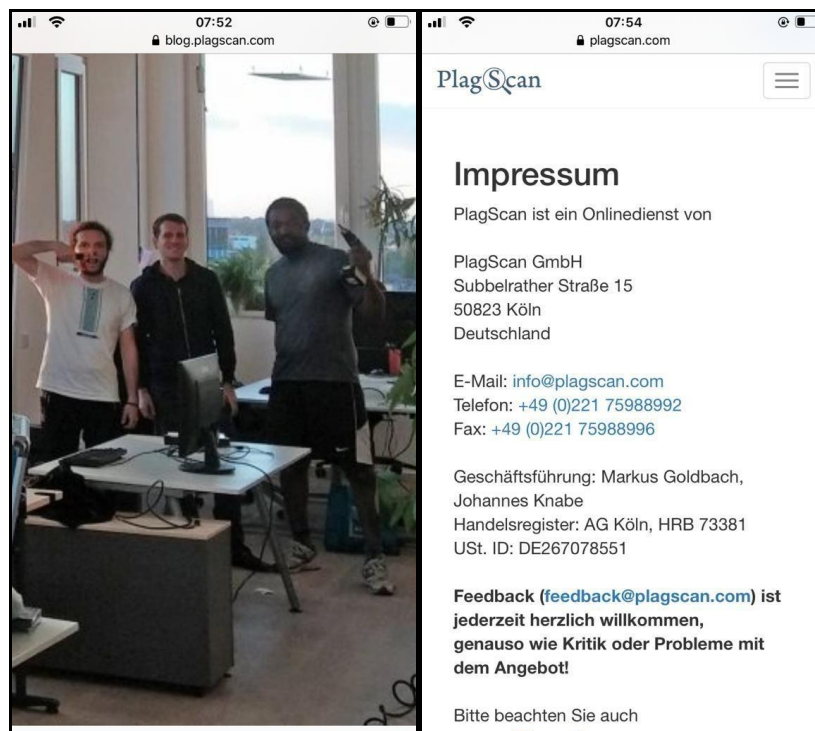
Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbiamoje sutartyje pavyko aptikti kompanijos „PlagScan GmbH“, iš kurios Kontrolierius 2019-08-16 ir 2020-10-20 viešojo pirkimo metu įgijo teisę naudotis programa *PlagScan*, rekvizitus (žr. 48 pav.).

<p>Office Office of the Ombudsperson for Academic Ethics and Procedures of the Republic of Lithuania Z. Sierakausko str. 15, LT-03105 Vilnius, Lithuania Legal entity code 303118754 Bank: AB Swedbank Account number: LT04 7300 0101 5774 5943 Tel.: +370 706 651 61 E-mail: Iraepk@etika.gov.lt</p>	<p>Service Provider PlagScan GmbH Gruener Weg 10, 50825, Cologne, Germany Company number HRB73381 Bank: Deutsche Bank Mainz Account number: 0505032 IBAN: DE81 550 700 240 0505032 00 SWIFT/BIC: DEUT DE DBMAI Tel.: +49 221 75988994 E-mail: slazeski@plagscan.com</p>
<p>Ombudswoman for Academic Ethics and Procedures Loreta Tauginienė</p> <p>(place of the stamp)</p>	<p>Account Manager Sasho Lazeski</p> <p>(place of the stamp)</p>

48 pav. Kompanijos „PlagScan GmbH“ rekvizitai

Šaltinis: Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbiama sutartis, kuria Kontrolierius įgijo teisę naudotis programa PlagScan; žr. priedus.

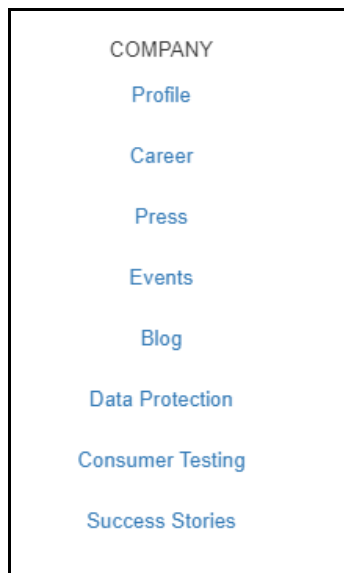
Kompanijos „PlagScan GmbH“ vardu sutartį pasirašė sąskaitų vadybininkas Sasho Lazeski, o ne įmonės vienas iš vadovų, pastatas Gruener Weg 10, Kolne, yra daugiabutis. Viešai prieinama informacija pateikia duomenis, kad kompaniją „PlagScan GmbH“ valdo dviejų žmonių valdyba, kurią sudaro Markus Goldbach ir Johannes Knabbe, bet ne Sasho Lazeski (žr. 49 pav.).

49 pav. Kompanijos „PlagScan GmbH“ vadovai

Šaltinis: www.plagscan.com.

Interneto svetainėje <https://www.plagscan.com/en/> yra skiltis, susijusi su informacija apie kompaniją (žr. 50 pav.).

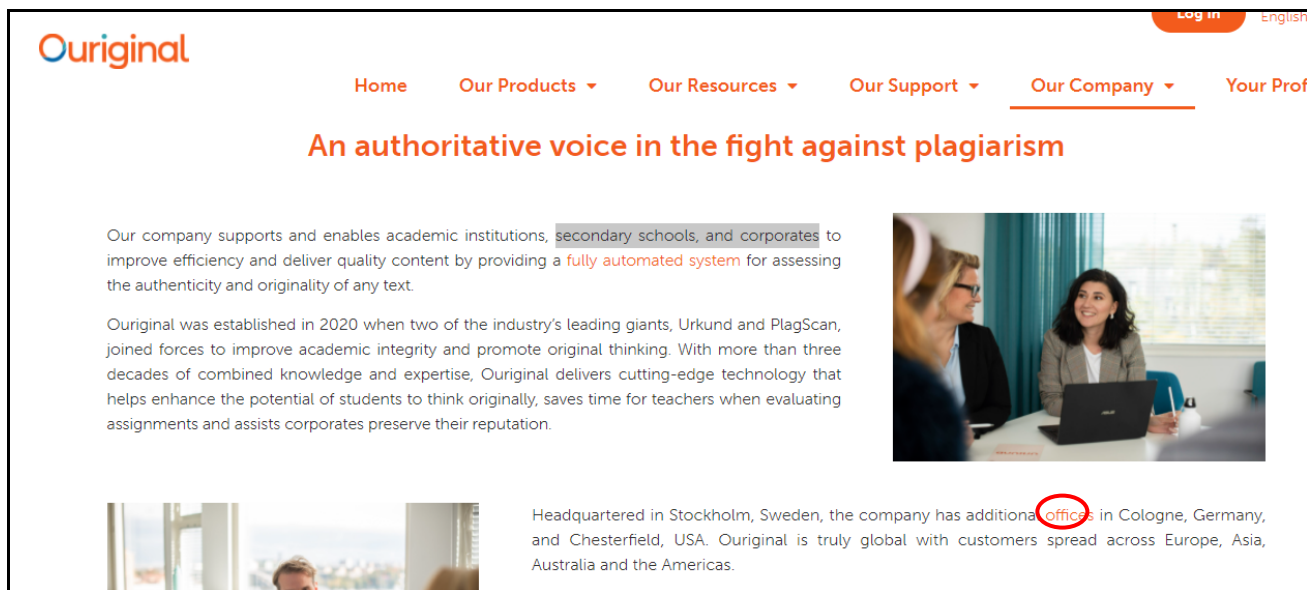

50 pav. Ištrauka iš interneto svetainės <https://www.plagscan.com/en/>

Šaltinis: <https://www.plagscan.com/en/> ; žiūrėta 2022-04-19.

Pasirinkus aktyvią nuorodą „Profile“ skiltyje „COMPANY“, yra nukreipiama į, kaip galima manyti, savarankišką **neaiškia** kompaniją, kuri pristato produktą *Ouriginal* (žr. 51 pav.).

Ouriginal

Home Our Products ▾ Our Resources ▾ Our Support ▾ **Our Company ▾** Your Prof

An authoritative voice in the fight against plagiarism

Our company supports and enables academic institutions, secondary schools, and corporates to improve efficiency and deliver quality content by providing a fully automated system for assessing the authenticity and originality of any text.

Ouriginal was established in 2020 when two of the industry's leading giants, Urkund and PlagScan, joined forces to improve academic integrity and promote original thinking. With more than three decades of combined knowledge and expertise, Ouriginal delivers cutting-edge technology that helps enhance the potential of students to think originally, saves time for teachers when evaluating assignments and assists corporates preserve their reputation.

Headquartered in Stockholm, Sweden, the company has additional offices in Cologne, Germany, and Chesterfield, USA. Ouriginal is truly global with customers spread across Europe, Asia, Australia and the Americas.

51 pav. Interneto svetainės <https://www.plagscan.com/en/> aktyvios nuorodos „Profile“ skiltyje „COMPANY“ turinys

Šaltinis: <https://www.ouriginal.com/our-company/> ; žiūrėta 2022-04-19.

Kaip galima manyti, nėra pagrindo produkto *Ouriginal* tapatinti su kompanija „PlagScan GmbH“ ir jos produktu *Plagscan*.

Pasirinkus aktyvią nuorodą „Offices“ skiltyje „Our company“, pateikiamas neaiškios savo pavadinimą neatskleidžiančios ir nenurodančios kompanijos trys biurai Švedijoje, Vokietijoje ir JAV, kai adresas Vokietijoje sutampa su kompanijos „PlagScan GmbH“ adresu (žr. 52 pav.):

Our offices

Head Office – Stockholm, Sweden

Gustavslundsvägen 141
SE-167 51 Bromma
Sweden

Contact sales: +46 8 738 52 20

Germany

Subbelrather Strasse 15,
50823 Cologne,
Germany

Contact sales: +49 221 75988994

United States

167 Lamp & Lantern Village #267
Chesterfield, MO 63017
United States of America

52 pav. Interneto svetainės <https://www.ouriginal.com/offices/> skilties „Our Company“ poskiltis „Offices“

Šaltinis: <https://www.ouriginal.com/offices/> ; žiūrėta 2022-04-19.

Tuo tarpu Kontrolieriaus paviėšintoje sutartyje Nr.Z-20, sudarytoje 2020-10-20 tarp Kontrolieriaus tarnybos ir kompanijos „PlagScan GmbH“, nurodomi rekvizitai sutampa su programos *Ouriginal* biuru Vokietijoje (žr. 53 pav.).

ORGANIZATION VERSION OF THE ONLINE PLAGIARISM CHECKER SERVICE CONTRACT

2020-10-20 No. Z-20
Vilnius

Quotation number: **775318202001**

Of the one part, Office of the Ombudsperson for Academic Ethics and Procedures of the Republic of Lithuania, with legal entity code 303118754 and registered office in Z. Sierakausko str. 15, LT-03105 Vilnius, Lithuania, represented in this contract by Loreta Tauginienė, the Ombudswoman for Academic Ethics and Procedures. Hereinafter, this company shall be referred to as the **"Office"**.

Of the other part, PlagScan GmbH, with company number HRB73381 and registered office in Subbelrather Strasse, 50823, Cologne, Germany, represented in this contract by Sasho Lazeski. Hereinafter, this company shall be referred to as the **"Service Provider"** or the **"Data Processor"**.

7. Contracting Parties:

Office

Office of the Ombudsperson for Academic Ethics and Procedures of the Republic of Lithuania
Z. Sierakausko str. 15, LT-03105 Vilnius,
Lithuania

Legal entity code 303118754

Bank: AB Swedbank

Account number:

LT04 7300 0101 5774 5943

Tel.: +370 706 651 61

E-mail: info@etikostarnyba.lt

Service Provider

PlagScan GmbH

Subbelrather Strasse, 50823, Cologne, Germany

Company number HRB73381

Bank: Deutsche Bank Mainz

Account number: 0505032

IBAN: DE81 550 700 240 0505032 00

SWIFT/BIC: DEUT DE DBMAI

Tel.: +49 221 75988996

E-mail: slazeski@plagscan.com

Ombudswoman for Academic Ethics and
Procedures
Loreta Tauginienė

(place of the stamp)

Account Manager

Sasho Lazeski

(place of the stamp)

53 pav. Kompanijos „PlagScan GmbH“ rekvizitai, nurodyti 2020-10-20 sutartyje

Šaltinis: Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje skelbiama sutartis; žr. priedus.

Viešojoje erdvėje skelbiama informacija leidžia abejoti kompanijas „PlagScan GmbH“ rekvizitais. Kaip reikėtų suprasti, produkto *Original* neturėtume tapatinti su kompanija „PlagScan GmbH“ ir jos produktu *Plagscan*.

8.4. Urkund, PlagScan AR Ouriginal

Internetė iki šiol skelbiama dar 2020-09-15 publikuota informacija: „Urkund and PlagScan Merge Into Ouriginal To Advance The Conversation On Plagiarism And Originality“ (žr. 54 pav.).

The screenshot shows a webpage from LMS Pulse. At the top left is the LMS PULSE logo. To its right is a banner for IntelliBoard with the text 'Make your LMS smarter!' and a 'GET STARTED!' button. Below the banner is a navigation menu with links for 'ELEARNING SUCCESS SUMMIT 2.0', 'THE LATEST', 'MOODLE 3.11', 'IN-DEPTH', 'PODCAST', and 'MORE'. There are also social media icons for Facebook, Instagram, LinkedIn, Twitter, and YouTube, along with a search icon. The main content area has a 'Marketplace' header with sub-links for 'Marketplace', 'News', 'Service Providers', and 'Technology'. The article title is 'Urkund and PlagScan Merge Into Ouriginal To Advance The Conversation On Plagiarism And Originality' by Cristian T. Duque, dated September 15, 2020, with 3944 views. The article text states: 'On the eve of September 1st, 2020, Swedish anti-plagiarism EdTech company Urkund announced the acquisition of German counterpart PlagScan, to become Ouriginal. This would make the European company the second globally, behind American leader Turnitin, serving over 7,700 customers, mainly schools and universities but including a few corporations, in over 80 countries.' Below the text is a red banner for 'wiris QUIZZES' with a checkmark. The final paragraph of the article reads: 'According to a press release, Urkund and PlagScan will continue to function independently through the rest of the year.'

54 pav. Ištrauka iš internete 2020-09-15 paskelbtos publikacijos „Urkund and PlagScan Merge Into Ouriginal To Advance The Conversation On Plagiarism And Originality“

Šaltinis: <https://www.lmspulse.com/2020/urkund-and-plagscan-merge-into-ouriginal-to-advance-the-conversation-on-plagiarism-and-originality/>; žiūrėta 2022-04-19.

Pateikta informacija patvirtina, kad jau 2020-09-01 programą *PlagScan* įgijo švedų kompanija, kuri iki 2021-01-01 dar galėjo veikti pavadinimu *PlagScan*.

Iš viešojoje erdvėje ir Kontrolieriaus teikiamos informacijos neįmanoma įvertinti, kokia programa šiuo metu yra tęstinis produktas: *PlagScan*, *Urkund* ar *Ouriginal*; kokia konkreči kompanija yra atsakinga už legalų rinkoje platinamą produktą šiuo metu, kai publikacijoje „*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*“ skelbiama, kad programa *PlagScan* tinkama tirti tekstus **anglų ir italų** kalbomis, o programa *Urkund* – **kitomis kalbomis: slovakų, ispanų ir turkų** (žr. 17 pav., 12 psl.).

Trečiajame skyriuje aptartoje 2020 m. publikacijoje “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” skelbiama informacija apie *PlagScan* ir *Urkund* programas (žr. 55 pav.).

PlagScan presents itself as a plagiarism checker. It is operated by the German company PlagScan GmbH and was launched in 2009. They state that they have more than 1,500 organizations as customers. Although they focus on higher education, high schools, and businesses, PlagScan is also available for single users. They search the internet using MS Bing, published academic articles, their so-called “Plagiarism Prevention Pool”, and optionally a customer’s own database. PlagScan offers multiple pricing plans for each type of customer, as well as options for a free trial.

Urkund, which presents itself as a fully-automated text-recognition system for dealing with detection, handling, and prevention of plagiarism (Urkund, [2019](#)), was founded in 1999. It is currently owned by a private equity fund, Procuritas Capital Investors VI, located in Stockholm. They claim to be a leader in the Nordic countries, and to have clients in 70 countries worldwide—mainly academic institutions and high schools, including over 800 of Sweden’s high schools. They crawl the web “*with the aid of an ordinary search engine*” (Urkund, [2019](#)) and they also compare the documents with student submissions to the system.

55 pav. Ištrauka iš publikacijos “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*”

Šaltinis: <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-020-00192-4>.

Dėl to neaišku, ar programa *PlagScan* veikia ir funkcionuoja nuo 2021-01-01, kai jau 2020 m. rugsėjį buvo paskelbta, kad ji baigia savo veiklą, o 2020-10-20 Kontrolierius trejų metų laikotarpiui pasirašė sutartį Nr.Z-20 (pridedama) dėl teisės naudoti programą *PlagScan* viešojo pirkimo būdu su kompanija „PlagScan GmbH“.

Tuo tarpu *Ouriginal*; prekės ženklas internete pristato, kad ENAI *Plagscan* ir *Urkund* 2020 m. išrinko geriausiomis tekstų sutapčių programomis visame pasaulyje (žr. 56 pav.).

July 27, 2020

PlagScan and Urkund ranked as top software for plagiarism detection

In 2020, the **European Network for Academic Integrity (ENAI)**, ranked PlagScan and Urkund as the best providers of text-matching software globally. 15 products from across the world were tested for their performance, language coverage and usability.

Not only were Plagscan and Urkund the only systems that supported all features in terms of usability, but both also had the highest scores in the performance and language coverage categories.

The main goal of the tests was to compare usability and coverage of the available tools. The criteria for comparison and rating covered different aspects – from how many documents can be processed at the same time to how evidence and matches were highlighted and showcased; and from how accessible and understandable the analysis report was to its presentation.

The **report** took into consideration the different ways in which plagiarism occurs, the ways in which it is disguised and detected by academia. Also, the limited time instructors in academia have for checking submitted work and other challenges faced due to that, were acknowledged.

You can read the entire report here: [ENAI report](#)

About Ouriginal

Ouriginal was established in 2020 when two of the industry's leading giants, Urkund and PlagScan, joined forces to improve academic integrity and promote original thinking. With more than three decades of combined knowledge and expertise, Ouriginal delivers cutting-edge technology that helps enhance the potential of students to think originally, saves time for teachers when evaluating assignments and assists corporates preserve their reputation.

56 pav. Interneto svetainės <https://www.ouriginal.com/plagscan-and-urkund-ranked-as-top-software/> ištrauka

Šaltinis: <https://www.ouriginal.com/plagscan-and-urkund-ranked-as-top-software/> ; žiūrėta 2022-04-19.

Vadinasi, reikėtų suprasti, kad ENAI 2020 metais rinko ir išrinko programas PlagScan ir *Urkund* kaip geriausias, kai:

1) 2020 m. publikacijoje “*Testing of Support Tools for Plagiarism Detection*” skelbiama tokia informacija apie *PlagScan* ir *Urkund* programas (prieiga internete:

<https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-020-00192-4>) nurodoma, kad ji buvo pateikta publikuoti jau 2020-02-13;

2) Aštuntojo skyriaus antrajame poskyryje pateikta medžiaga patvirtina, kad Kontrolierė L. Tauginienė viešai deklaruoja, kad **iki 2020-05-21** buvo susijusi su organizacija, kuri yra pasivadynusi ENAI – L. Tauginienė, 2020-05-21 deklaruodama pasitraukimą iš ENAI vadovybės, ne tik patvirtino, bet ir pati pripažino savo suinteresuotumą minėtąja organizacija.

Taigi, akivaizdu, kad egzistuoja sąsajos tarp *Urkund, Ouriginal* ir ENAI, kurios viena vadovi7 iki 2020-05-21 buvo L. Tauginienė.

9. KONTROLIERIAUS VEIKLOS TEISINIS REGLAMENTAVIMAS

Seimas 2019 m. sausio 11 d. nutarimu Nr.XIII-1905 **nuo 2019-01-21** paskyrė Loretą Tauginienę Kontroliere. Ji yra valstybės pareigūnė (LR Mokslo ir studijų įstatymo 17 str. 1 dalis), kuriai prisięsti įstatymai reikalavimo nenustato. Kontrolieriaus kaip valstybės pareigūno veiklos (ne priimtų sprendimų, tačiau ir jie ne visi gali būti skundžiami) nėra teisinės galimybės skusti ar koreguoti jokia ikiteismine tvarka, nes Kontrolierius pagal įstatymus yra niekam neatskaitingas. Be to, kadangi Kontrolierius neprisiekia Lietuvos valstybei, taigi, negali ir priesaikos sulaužyti.

Seimo valdyba 2020-01-15 sprendimu Nr.SV-S-1532, kuris negali būti skundžiamas jokia tvarka³, nusprendė paskirti Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos vyriausiąją specialistę Eglę Ozolinčiūtę pavaduojančia Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolierę Loretą Tauginienę jos laikinojo nedarbingumo, komandiruotės, atostogų metu arba kai ji dėl kitų priežasčių negali eiti pareigų ir (ar) atlikti funkcijų (TAR, 2020-01-16, Nr. 2020-00687). Kontrolieriaus tarnybos vyriausioji specialistė E. Ozolinčiūtė **dirba Kontrolieriaus tarnyboje pagal darbo sutartį.** (prieiga internete: <https://etikostarnyba.lt/darbuotojai/dr-egle-ozolinciute-vyriausioji-analitike/>). Ji net nėra valstybės tarnautoja. Nėra jokių duomenų, kad E. Ozolinčiūtė yra valstybės tarnautoja, koks konkretus asmuo bei koku būdu ją paskyrė į pareigas, taip pat kas ir kada nustatė, kad ji atitinka kontrolieriui keliamus reikalavimus. Abejoju, ar E. Ozolinčiūtė gali vykdyti valstybės pareigūnės funkcijas bei gali apskritai veikti Kontrolieriaus vardu. Kartu nėra jokių duomenų, kad E. Ozolinčiūtei kiltų prievolė deklaruoti savo viešus ir privačius interesus LR Viešųjų ir privačių interesų derinimo įstatymo nustatyta tvarka – jos deklaracijos nėra. Įstatymai asmeniui, dirbančiam pagal darbo sutartį, nedraudžia dirbti papildomo darbo. O visuomenei apie E. Ozolinčiūtės veiklą jokia informacija neteikiama, nors abejotina, ar tokios jos veiklos prielaidos yra teisingos ir etiškos.

Kontrolierė L. Tauginienė savo kaip valstybės pareigūnės veikloje naudojo Aiškinamąjį akademinio sąžiningumo terminų žodyną (toliau – Žodynas), nors to paties Žodyno (jis publikuotas **po 2019-06-27**) leidimo metu L. Tauginienė dalyvavo Žodyno leidimo procedūroje (ji yra ir Žodyno bendraautorė, ir Žodyno vertėja bei leidėjo atstovė) ir kartu užėmė valstybės pareigūnės pareigas. Taip faktiškai vienas ir tas pats asmuo (kontrolierė L. Tauginienė) dalyvavo procese kaip skirtingų interesų atstovas, praktiškai **privačiame kūrinyje** sukurdamas, įtvirtindamas ir praktikoje jau kaip **valstybės pareigūnas, remdamasis savo kurtu, verstu Žodynu**, nors kontrolieriui įstatymai paveda tik kontrolės funkcijas (ne teisėkūros). Tokia praktika demokratinėje teisinėje valstybėje neturėtų būti sutelkta išimtinai viename ir su juo susijusiame kontrolieriaus įgaliojimus turinčiame pareigūne. Kartu tokiu būdu atsakomybė gali būti chaotiškai aiškinami plečiamai, nepagrįstai aiškinama plečiamai ir galop tapti nesuprantama bei nesuvokiama, o visuomenę vestų į aklavietę, paralyžiuotą akademinę veiklą.

³ Vilniaus apygardos administracinio teismo 2020-10-07 nutartis administracinėje byloje Nr.eI2-5224-535/2020, Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2020-11-18 nutartis administracinėje byloje Nr.eAS-743-624/2020, teismo proceso Nr. 3-61-3-03261-2020-9.

Toliau minėtos aplinkybės bus aptariamoms konstitucinio teisinės valstybės, atsakingo valdymo principų, valdžios įstaigų atsakingumo, valdžios galių ribų ir tarnystės žmonėms kontekste.

Kalbama apie galimybes dėl tokios valstybės pareigūnų veiklos, kai valstybės pareigūnų veikla yra susijusi ir su jų pačių kūrybinių interesų inkorporavimu į savo tarnybinę veiklą. Tai yra itin reikšminga visuomeniniam (ypač akademinės bendruomenės) gyvenimui, nes konfrontuoja su galimybe valstybės pareigūnui išlikti nešališku (psichologinės pusiausvyros elementas), kai esminis viešųjų interesų elementas yra visuomenės suinteresuotumas, kad visi valstybės vardu priimami sprendimai būtų nešališki ir teisingi. Kita vertus, Kontrolieriaus kaip valstybės pareigūno veiklos nėra teisinės galybės skusti ar koreguoti jokia išteismine tvarka, jam prisiekti Lietuvos valstybei nebūtina, tačiau tokį pareigūną pavaduoti (jį pakeisti) gali ne Seimo paskirtas, o tik Seimo valdybos neaiškiu bei neskaidriu būdu parinktas pagal darbo sutartį įdarbintas (ko gero, to paties Kontrolieriaus) asmuo, kuriam netaikomi jokie veiklos standartai.

9.1. KONSTITUCINIO TEISMO DOKTRINA

Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, jog teisės spraga, *inter alia* legislatyvinė omisija, visuomet reiškia, kad atitinkamų visuomeninių santykių teisinis reguliavimas apskritai nei eksplicitiškai, nei implicitiškai nėra nustatytas nei tame teisės akte (jo dalyje), nei kuriuose nors kituose teisės aktuose, tačiau poreikis tuos visuomeninius santykius teisiškai sureguliuoti yra, o legislatyvinės omisijos atveju tas teisinis reguliavimas, paisant iš Konstitucijos kylančių teisės sistemos nuoseklumo, vidinio neprieštaravimo imperatyvų ir atsižvelgiant į tų visuomeninių santykių turinį, turi būti nustatytas būtent tame teisės akte (būtent toje jo dalyje), nes to reikalaujama kuriame nors aukštesnės galios teisės akte, *inter alia* pačioje Konstitucijoje (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2006 m. rugpjūčio 8 d. sprendimas, 2011 m. birželio 9 d., 2016 m. sausio 25 d. nutarimai).

Verta prisiminti:

1) Konstitucinis Teismas ne kartą yra konstatavęs, kad konstitucinis teisinės valstybės principas – itin talpus konstitucinis principas, apimantis daug tarpusavyje susijusių imperatyvų (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2010 m. balandžio 20 d. sprendimas, 2017 m. birželio 26 d. nutarimas); jo turinys atskleidžiamas atsižvelgiant į įvairių kitų konstitucinių principų, kaip antai atsakingo valdymo ir kitų, ne mažiau reikšmingų, konstitucinių principų turinį (2004 m. gruodžio 13 d., 2018 m. balandžio 12 d. nutarimai). Konstitucinis teisinės valstybės principas atsispindi ir konstitucinius atsakingo valdymo, ir valdžios atsakomybės visuomenei principus įtvirtinančiose Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalyse, kuriose nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d., 2019 m. balandžio 16 d. nutarimai);

2) Taigi, Konstitucinis teisinės valstybės principas atsispindi ir konstitucinius atsakingo valdymo ir **valdžios atsakomybės visuomenei** principus įtvirtinančiose Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalyse, kuriose nustatyta, kad valdžios galias riboja Konstitucija, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d., 2019 m. gruodžio 19 d., 2021 m. gegužės 13 d. nutarimai);

3) Konstitucijoje įtvirtintas atsakingo valdymo principas suponuoja tai, kad visos valstybės institucijos ir pareigūnai turi vykdyti savo funkcijas vadovaudamiesi Konstitucija, teise, veikdami Tautos ir Lietuvos valstybės interesais, turi tinkamai įgyvendinti jiems Konstitucijos ir įstatymų suteiktus įgaliojimus (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2012 m. spalio 26 d., 2012 m. lapkričio 10 d. išvados, 2015 m. lapkričio 19 d., 2016 m. liepos 8 d., 2018 m. kovo 8 d., 2020 m. gruodžio 11 d. nutarimai);

4) Kaip yra konstatavęs Konstitucinis Teismas, konstitucinis atsakingo valdymo principas, aiškinamas kartu su Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtintu valdžios įstaigų tarnavimo žmonėms imperatyvu, suponuoja teisėkūros procedūrų viešumo ir skaidrumo reikalavimus, kurių privalo laikytis *inter alia* valstybės valdžią įgyvendinančios institucijos (Konstitucinio Teismo 2016 m.

liepos 8 d., 2018 m. balandžio 12 d., 2019 m. balandžio 16 d. nutarimai). Tokių reikalavimų paisymas priimant teisės aktus yra būtina visuomenės pasitikėjimo valstybe ir teise bei valdžios atsakomybės visuomenei sąlyga; jis sudaro prielaidas įtraukti visuomenę į sprendimų, susijusių su viešaisiais interesais, priėmimo procesą, *inter alia* sudarant galimybę susipažinti su rengiamais teisės aktų projektais ir kita su jais susijusia informacija (Konstitucinio Teismo 2016 m. liepos 8 d., 2019 m. balandžio 16 d. nutarimai);

5) Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad iš įvairių Konstitucijos nuostatų – normų ir principų, *inter alia* iš 33 straipsnio 1 dalies nuostatos, kad piliečiai turi teisę lygiomis sąlygomis stoti į valstybės tarnybą, kyla konstitucinis valstybės tarnybos **skaidrumo** principas; valstybės tarnybos skaidrumas yra būtina prielaida neįsigalėti korupcijai, protekcionizmui, vienu asmenų diskriminavimui ir privilegijų teikimui kitiems, užkirsti kelią piktnaudžiavimui valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms **pasitikėti** viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe; valstybės tarnybos skaidrumo principas aiškintinas atsižvelgiant ir į kitas Konstitucijos nuostatas, *inter alia* į konstitucinius teisinės valstybės, teisingumo, demokratijos, atsakingo valdymo principus, taip pat į konstitucinę valstybės tarnybos sampratą, suponuojančią, be kita ko, jos, kaip sistemos, viešumą ir atvirumą (Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 22 d., 2019 m. balandžio 18 d. nutarimai); konstitucinė nuostata, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, konstitucinis atviros visuomenės imperatyvas, konstitucinė valstybės tarnybos samprata, valstybės tarnybos atvirumas suponuoja ir valstybės tarnybos kaip sistemos viešumo reikalavimą (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2019 m. balandžio 18 d. nutarimai);

6) Valstybės tarnautojas pagal Konstituciją turi tinkamai atlikti savo pareigas vadovaudamasis Konstitucija ir teise. Jis turi būti lojalus Lietuvos valstybei ir jos konstitucinei santvarkai, laikytis Konstitucijos ir įstatymų, gerbti, saugoti ir ginti žmogaus teises ir laisves, būti **nešališkas**, neutralus politinio proceso dalyvių atžvilgiu, teisingas, vengti viešųjų ir privačių interesų konflikto, nepasiduoti neteisėtam spaudimui ar neteisėtiems reikalavimams, nesavavaliauti ir nepiktnaudžiauti tarnyba, kelti savo profesinę kompetenciją, laikytis profesinės etikos reikalavimų, saugoti savo, kaip valstybės tarnautojo, reputaciją ir institucijos, kurioje jis dirba, autoritetą ir kt. **Jo priimami sprendimai turi būti skaidrūs, jų motyvai aiškūs.** Valstybės tarnybos teikiamos galimybės negali būti naudojamos asmeniniam pasipelnymui ar politinei veiklai; valstybės tarnautojas negali naudotis savo statusu savo ar sau artimų asmenų arba kitų asmenų privačiai naudai gauti. Valstybės tarnybos santykių teisinis reguliavimas turi būti toks, kad būtų įmanoma kontroliuoti, ar minėti reikalavimai nėra pažeidžiami. Vieša **demokratinė** valstybės tarnautojų veiklos ir jų priimamų sprendimų kontrolė – svarbi visuomenės pasitikėjimo valstybe ir jos teise sąlyga (Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d. nutarimas);

7) Konstitucinis Teismas 2004 m. gegužės 25 d. nutarime konstatavo: „Kad piliečiai – valstybinė bendruomenė galėtų pagrįstai pasitikėti valstybės pareigūnais, kad būtų galima įsitikinti, jog visos valstybės institucijos, visi valstybės pareigūnai vadovaujami Konstitucija, teise ir joms paklūsta, o Konstitucijai, teisei nepaklūstantys asmenys neitų tokių pareigų, kurioms būtinas piliečių – valstybinės bendruomenės pasitikėjimas, yra reikalinga **vieša demokratinė** valstybės pareigūnų veiklos kontrolė ir atsakomybė visuomenei <...>“;

8) Konstitucinio Teismo 2004 m. liepos 1 d. nutarime konstatuota: „Įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi pareigą teisės aktais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad valstybės pareigūnai, vykdantys funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visi asmenys, priimantys visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, galėtų tinkamai vykdyti savo įgaliojimus, kad būtų išvengta viešųjų ir privačių interesų **supriešinimo**, kad nebūtų sudarytos teisinės prielaidos valstybės pareigūnams, vykdantiems funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visiems asmenims, priimantiems visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, veikti ne Tautos ir Lietuvos valstybės, bet savo asmeniniais ar grupiniais interesais, naudotis savo statusu savo ar sau artimų asmenų arba kitų asmenų privačiai naudai gauti, kad būtų galima **veiksmingai kontroliuoti**, kaip valstybės pareigūnai, vykdantys

funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visi asmenys, priimantys visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, laikosi šių reikalavimų, ir kad nurodyti valstybės pareigūnai ir kiti asmenys, jeigu jie nepaiso minėtų reikalavimų, būtų traukiami atsakomybėn pagal Konstituciją ir įstatymus.“;

9) Konstitucinis Teismas yra konstatavęs ir tai, kad iš Konstitucijos, *inter alia* jos 5 straipsnio 3 dalies nuostatos, kad valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, 33 straipsnio 1 dalies, konstitucinės valstybės tarnybos sampratos, konstitucinių valstybės tarnybos skaidrumo, viešumo principų, kyla valstybės pareiga imtis visų įmanomų priemonių, kad būtų *inter alia* užkirstas kelias korupcijai ir piktnaudžiavimui valdžia valstybės tarnyboje (Konstitucinio Teismo 2019 m. balandžio 18 d. nutarimas); valstybės tarnyba yra valstybės tarnautojų profesinė veikla, susijusi su **viešojo intereso** garantavimu; valstybės tarnyboje **viešasis interesas** turi dominuoti privačių interesų atžvilgiu; valstybės tarnyboje turi būti išvengta **viešųjų** ir privačių interesų konfliktų, **neturi būti sudaroma prielaidų** tokiems konfliktams kilti; valstybės tarnybos teikiamos galimybės negali būti naudojamos asmeniniam pasipelnymui (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2004 m. gruodžio 13 d., 2015 m. lapkričio 4 d. nutarimai);

10) Aiškindamas Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalį, Konstitucinis Teismas yra pažymėjęs, kad Seimas, kaip įstatymų ir kitų teisės aktų leidėjas, yra savarankiškas tiek, kiek jo galių ir plačios diskrecijos neriboja Konstitucija, *inter alia* konstituciniai teisinės valstybės, valdžių padalijimo, atsakingo valdymo, **teisėtų lūkesčių apsaugos**, teisinio aiškumo ir kiti principai (Konstitucinio Teismo 2015 m. lapkričio 19 d. nutarimas); pagal Konstituciją, *inter alia* jos 5 straipsnio 2, 3 dalis, konstitucinius atsakingo valdymo, teisinės valstybės principus, valstybės valdžią įgyvendinančios institucijos, vykdydamos savo funkcijas, negali viršyti joms Konstitucijos ir įstatymų suteiktų įgaliojimų (Konstitucinio Teismo 2018 m. kovo 2 d. nutarimas);

11) Konstitucinis Teismas, 2018 m. kovo 8 d. nutarime aiškindamas, be kita ko, iš Konstitucijos, *inter alia* jos 5 straipsnio 2, 3 dalių, kylančio vieno iš viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principų – skaidrumo principo turinį, pažymėjo: šis principas suponuoja atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus; priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti. Skaidrumas yra būtina prielaida *inter alia* užkirsti kelią piktnaudžiavimams valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe (Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 22 d., 2018 m. kovo 8 d. nutarimai);

12) Visuotinai pripažįstama, kad skaidrumas, kaip viešosios valdžios institucijų ir pareigūnų veiklos principas, suponuoja informacijos sklaidą ir komunikavimą, atvirumą ir viešumą (tiek, kiek tai nekenkia kitoms teisės saugomoms vertybėms), atskaitingumą atitinkamai bendruomenei ir sprendimus priimančių pareigūnų atsakomybę už tuos sprendimus, taip pat tai, kad priimami sprendimai turi būti pagrįsti, aiškūs, kad juos, iškilus reikalui, būtų galima racionaliai motyvuoti; kiti asmenys turi turėti galimybę tuos sprendimus nustatytą tvarka ginčyti. Skaidrumas sietinas su dalyvaujama demokratija, informacijos laisve, galimybe piliečiams ir kitiems asmenims kritikuoti valdžios įstaigų veiklą. Valstybės tarnybos skaidrumas yra būtina prielaida neįsigalėti korupcijai, **protekcioniui**, vienu asmenų diskriminavimui ir privilegijų teikimui kitiems, užkirsti kelią piktnaudžiavimams valdžia, taigi ir būtina prielaida žmonėms pasitikėti viešosios valdžios institucijomis ir apskritai valstybe (*Konstitucinio Teismo 2008 m. sausio 22 d. nutarimas*).

Demokratiinių valdžios institutų prigimtis yra tokia, kad visi asmenys, kurie įgyvendina politinę žmonių valią, yra įvairiomis formomis kontroliuojami, kad ši valia nebūtų iškreipta (Konstitucinio Teismo 1996 m. gegužės 29 d. sprendimas).

Deja, įstatymai nenustato jokios Kontrolieriaus kontrolės, išskyrus tai, kad jis kartą per metus, iki kovo 1 dienos, atsiskaito Seimui už praėjusius kalendorinius metus ir teikia Kontrolieriaus tarnybos veiklos ataskaitą (LR Mokslo ir studijų įstatymo 17 str. 15 dalis). Vargu, ar toks pateikimas gali būti laikomas kontrolės forma ar mechanizmu, nes tai yra formalus aktas (ataskaitos pateikimas).

9.2. KONTROLIERIAUS VEIKLOS „LAISVĖ“

Konstitucija yra valstybės valdžią ribojanti aukščiausiaji teisė. Konstitucijoje yra įtvirtintas atsakingo valdymo principas (Konstitucinio Teismo 2004 m. liepos 1 d. nutarimas). **Valdžios atsakomybės visuomenei** principas yra įtvirtintas Konstitucijos 5 straipsnio 2, 3 dalyse, kuriose nustatyta, kad valdžios galią riboja Konstitucija, valdžios įstaigos tarnauja žmonėms (*inter alia* Konstitucinio Teismo 2018 m. balandžio 12 d., 2019 m. gruodžio 19 d., 2021 m. gegužės 13 d. nutarimai). Vienas valdžios atsakomybės visuomenei atributų turėtų būti laikoma ir **vieša demokratinė valstybės pareigūnų veiklos kontrolė ir atsakomybė visuomenei, nes tuo kartu užkertamas kelias asmeninius ar grupinius interesus iškelti virš visuomenės interesų.**

Įstatymų leidėjas pagal Konstituciją turi pareigą teisės aktais nustatyti tokį teisinį reguliavimą, kad valstybės pareigūnai, vykdantys funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visi asmenys, priimančys visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, galėtų tinkamai vykdyti savo įgaliojimus, kad būtų išvengta viešųjų ir privačių interesų supriešinimo, kad nebūtų sudarytos teisinės prielaidos valstybės pareigūnams, vykdantiems funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visiems asmenims, priimantiems visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, veikti ne Tautos ir Lietuvos valstybės, bet savo asmeniniais ar grupiniais interesais, naudotis savo statusu savo ar sau artimų asmenų arba kitų asmenų privačiai naudai gauti, kad **būtų galima veiksmingai kontroliuoti**, kaip valstybės pareigūnai, vykdantys funkcijas įgyvendinant valstybės valdžią, visi asmenys, priimančys visuomenei ir valstybei reikšmingus sprendimus, laikosi šių reikalavimų, ir kad nurodyti valstybės pareigūnai ir kiti asmenys, jeigu jie nepaiso minėtų reikalavimų, būtų traukiami atsakomybėn pagal Konstituciją ir įstatymus (Konstitucinio Teismo 2004 m. liepos 1 d. nutarimas).

Pagal Konstituciją prisiekti turi ne tik Respublikos Prezidentas – valstybės vadovas, bet ir Seimo nariai, Vyriausybės nariai, Konstitucinio Teismo teisėjai, kitų teismų teisėjai, valstybės kontrolierius.

Atsižvelgiant į tai, kad pagal Konstituciją nurodytų valstybės pareigūnų teisinis statusas yra skirtingas, Konstitucijoje nustatytų šių asmenų priesaikų tekstai taip pat yra nevienodi, tačiau visų nurodytų valstybės pareigūnų priesaikų tekstuose įvairiais aspektais atsispindi tos pačios konstitucinės vertybės; kita vertus, priesaikų tekstuose yra pabrėžiamos būtent tos vertybės, kurias Tauta sieja su atitinkamomis pareigomis, su asmenų, užimančių šias pareigas, veikla (Konstitucinio Teismo 2004 m. gegužės 25 d. nutarimas).

Valstybės pareigūnų priesaika yra susijusi su ištikimybe Lietuvos valstybei, o tai yra neatsiejama nuo ištikimybės ir Konstitucijai; sulaužius priesaiką būti ištikimam Lietuvos Respublikai, kartu yra šiurkščiai pažeidžiama ir Konstitucija.

Priesaika, nėra vien formalus ar simbolinis aktas. Valstybės pareigūnų priesaikos aktas yra konstituciškai teisiškai reikšmingas ir dėl to, kad duodami priesaiką nurodyti asmenys viešai ir iškilmingai įsipareigoja veikti taip, kaip įpareigoja duota priesaika; nuo priesaikos davimo jiems atsiranda konstitucinė pareiga veikti **tik taip, kaip įpareigoja duota priesaika, ir jokiomis aplinkybėmis jos nesulaužyti.**

Kontrolierius nėra konstitucinis pareigūnas. Lietuvos Respublikos įstatymuose yra įtvirtinta įvairių valstybės pareigūnų, dalis jų pavadinti kontrolieriais – bendra tai, kad visus kontrolierius į pareigas skiria Seimas, jie visi yra valstybės pareigūnai. Tarp tokių yra Seimo kontrolieriai (konstituciniai pareigūnai), lygių galimybių kontrolierius, vaiko teisių apsaugos kontrolierius, taip pat akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius:

1) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus teisinis statusas įstatyminiu lygiu yra įtvirtintas tik LR Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnyje;

2) Tuo tarpu kitų Seimo skiriamų kontrolierių teisiniam statusui reguliuoti yra skirti įstatyminių teisės normų paketai:

2.1) Seimo kontrolierių veiklos teisinius pagrindus ir įgaliojimus reglamentuoja LR Seimo kontrolierių įstatymas;

2.2) Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus veiklos teisinius pagrindus ir įgaliojimus reglamentuoja LR Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymas;

2.3) Lietuvos Respublikos lygių galimybių kontrolieriaus veiklos teisinius pagrindus ir įgaliojimus, taip pat skundų pateikimą ir tyrimą reglamentuoja LR Lygių galimybių įstatymas.

Paanalizavus Seimo skiriamų kontrolierių įgaliojimus, matyti, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus įgaliojimų apimtis teisine prasme yra reikšmingiausia ir plačiausia, nes akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriui LR Mokslo ir studijų įstatymo 17 str. 12 dalis suteikia plačius įgaliojimus ne tik atlikti tyrimus tiriamųjų atžvilgiu, bet ir priimti jų atžvilgiu įvairius sprendimus, skirti sankcijas (įpareigojimus). Savo ruožtu, tokių plačių įgaliojimų neturi joks kitas Seimo skiriamas kontrolierius (ne tik atlikti tyrimus tiriamųjų atžvilgiu, bet ir priimti jų atžvilgiu įvairius sprendimus, skirti sankcijas/įpareigojimus):

1) Seimo kontrolieriai (LR Seimo kontrolierių įstatymo 22 str. 1 dalis);

2) Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (LR Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 7 straipsnis);

3) Lygių galimybių kontrolierius (LR Lygių galimybių įstatymo 29 str. 2 dalis).

Maža to, kad asmenys, tapę akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tiriamaisiais, faktiškai patiria ne tik teisinius suvaržymus, privalo paklusti kontrolieriaus nurodymams, tačiau patys neturi jokių aiškiai apibrėžtų teisių. Kita vertus, akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius yra ne tik nekontroliuojamas, tačiau jo kaip valstybės pareigūno atsakomybės nesaisto priesaika Lietuvos valstybei, kai tuo tarpu:

1) Seimo kontrolieriai prisiekia (LR Seimo kontrolierių įstatymo 8 str. 1 dalis);

2) Vaiko teisių apsaugos kontrolierius (LR Vaiko teisių apsaugos kontrolieriaus įstatymo 24 straipsnis);

3) Lygių galimybių kontrolierius (LR Lygių galimybių įstatymo 19 str. 1, 2 dalys).

Visų Seimo skiriamų kontrolierių priesaika yra susijusi su tokiais esminiais įsipareigojimais:

1) Būti ištikimu Lietuvos valstybei;

2) Vykdyti Konstituciją ir įstatymus;

3) Pareigas atlikti garbingai;

4) Ginti žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus;

5) Visada būti nešališku, sąžiningu;

6) Saugoti patikėtas paslaptis.

Taigi, visi išvardinti Seimo skiriami kontrolieriai prisiekia, išskyrus akademinės etikos ir procedūrų kontrolierių. Akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius yra vienintelis Seimo skiriamas kontrolierius, kuris neprisiekia. Tai, kad akademinės etikos ir procedūrų kontrolierius neprisiekia, reiškia, kad jis negali ir sulaužyti priesaikos, nors tarp Seimo skiriamų kontrolierių turi didžiausius įgaliojimus ir teisinę galią, o pagal įstatymą Kontrolierius yra niekam neatskaitingas. Toks teisinių santykių nesureguliuojimas nesiderina ne tik su minėtais teisiniais argumentais, kurie atskleidžia įstatymo leidėjo pareigą tinkamai užtikrinti demokratinę valstybės pareigūnų veiklos kontrolę ir atsakomybę visuomenei, užkertant valstybės pareigūnų galimybę asmeninius ar grupinius interesus iškelti virš visuomenės interesų, taip pat sudaryti teisinę prielaidas, kad būtų galima veiksmingai kontroliuoti, kaip valstybės pareigūnai vykdo savo funkcijas ir geba būti nešališkais ir teisingais, o savo pareigas atlieka garbingai, gina žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus.

Tai reikšminga šios studijos kontekste, atsižvelgiant į tai, kad Kontrolierė L. Tauginienė grindžia savo kaip valstybės pareigūnės veiklą ir sprendimus programos *PlagScan* rezultatais, Žodynu. Pačios Kontrolierės L. Tauginienės kaip valstybės pareigūnės veiklą nėra galimybės skusti jokia ikiteismine tvarka (teismine tvarka ginamos tik konkrečios teisės ir teisėti interesai), jai

nenustatyta pareiga prisiekti, dėl to ji negali priesaikos sulaužyti ir kartu sudarytos nepateisinamos prielaidos su priesaika susijusios atsakomybės išvengti.

Kartu dėl nurodytų argumentų kyla pagrįsta abejonė, ar LR Mokslo ir studijų įstatymo 17 straipsnyje (2016 m. birželio 29 d. įstatymo Nr.XII-2534 redakcija su vėlesniais atitinkamų straipsnio dalių pakeitimais ir papildymais) įstatymų leidėjas, nesureguliuodamas santykių tiek, kiek jie nustatytų Kontrolieriaus pareigą prisiekti Lietuvos valstybei, jo atskaitingumą ikiteismine tvarka, laikėsi iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančios pareigos:

1) Nustatyti aiškiai demokratinę valstybės pareigūno veiklos kontrolės užtikrinimą ir atsakomybę visuomenei, užkertant valstybės pareigūno galimybę asmeninius ar grupinius interesus išskelti virš visuomenės interesų;

2) Sudaryti teisinės prielaidas, kad būtų galima veiksmingai ir efektyviai kontroliuoti, kaip valstybės pareigūnas vykdo savo funkcijas ir geba būti nešališkas ir teisingas, o savo pareigas atliktų garbingai, gintų žmogaus teises, laisves ir teisėtus interesus;

3) Laikytis iš konstitucinio teisinės valstybės principo kylančių teisės sistemos nuoseklumo, vidinio neprieštaravimo imperatyvų, vidinės teisės sistemos darnos reikalavimų Lietuvos Respublikos Konstitucijoje įtvirtintų konstitucinės teisinės valstybės, atsakingo valdymo principų, Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 2 dalies, 3 dalies prasmėmis.

10. VIETOJ EPILOGO

Kontrolierius, pripažindamas savo veiklos neteisėtumą, pagal mano prašymą tik pastaruoju metu atliko dar **2019-08-16** sudarytos sutarties dėl *PlagScan* vertimus į lietuvių kalbą. Ir kadangi Kontrolieriaus tarnyba sprendžia, kam suteikti individualią prieigą naudotis programa *PlagScan*, svarbu žinoti, kokią konkrečią teisę ar konkrečias teises įgijo Kontrolieriaus tarnyba:

- 1) Teisę priemone naudotis Kontrolieriaus tarnyboje (teisę naudoti programą);
- 2) Teisę perleisti teisę naudotis minėta priemone kitiems asmenims;
- 3) Abi aukščiau nurodytas teises.

Deja, tokių duomenų iš sutarčių Z-10, Z-20 ir specifikacijos Z-10 įvertinti nėra galimybės. Kontrolierė L. Tauginienė savo tarnybos 2022-02-17 raštu Nr.S-25 faktiškai atsisakė suteikti informaciją, kuriose konkrečiose Kontrolieriaus 2019-08-16 sudarytų sutarčių Nr.Z-10 ir Nr.Z-20 dėl *PlagScan* punktuose (vietose) yra susitarta, kokia konkreti teisė dėl programos *PlagScan* įgyjama: teisė priemone naudotis Kontrolieriaus tarnyboje (teisė naudoti programą) (a) ar teisė perleisti teisę naudotis minėta priemone kitiems asmenims (b), ar abi teisės (a ir b), motyvuodama tuo, kad dokumentai (sutartys) yra prieinamos ir jas galima studijuoti. Deja, Kontrolieriaus 2019-08-16 sudarytos sutartys Nr.Z-10 ir Nr.Z-20 dėl *PlagScan* yra neaiškios.

Lietuvos administracinių ginčų komisija 2022-03-24 sprendimu Nr.21R-160(AG-132/04-2022), atmesdama skundą, kuriuo buvo prašoma panaikinti Kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštą Nr.S-25 dalyje (nepagrįstai ir neteisėtai atsisakyti teikti informaciją apie tai, kuriose konkrečiose Kontrolieriaus 2019-08-16 sudarytų sutarčių Nr.Z-10 ir Nr.Z-20 dėl *PlagScan* punktuose (vietose) yra susitarta, kokia konkreti teisė dėl *PlagScan* įgyjama, nenustatė jokių su turiniu susijusių aplinkybių (žr. 57 pav.).

Taigi, iš paminėtų Nuostatų matyti, kad Kontrolieriui nepriskirta funkcija teikti pareiškėjo 2022 m. sausio 19 d. prašymo 1.3 papunktyje nurodytą informaciją pareiškėjo prašomu būdu aiškinti sutartis, todėl pareiškėjo prašymas pateikti sutarties nuostatų išaiškinimą (nurodant tam tikras sutarčių nuostatas, kuriose nurodoma pareiškėjo prašoma informacija), laikytinas nepagrįstu. Nagrinėjamu atveju, nėra ginčo dėl to, jog pareiškėjas su Tarnybos sudarytomis sutartimis ir pasiūlymu Nr. Z-10 dėl *PlagScan* turi objektyvią galimybę susipažinti pats. Pareiškėjas skunde taip pat nenurodė, kokių teisiniu pagrindu Tarnybos prašo pateikti 2022 m. sausio 19 d. prašymo 1.3 papunktyje nurodytą informaciją bei kokias teises pasekmes jam sukelia ginčijama Rašto dalis. Be to, apskritai nėra jokių duomenų, kad pareiškėjas veikia ginčijama viešąjį interesą, jis nepagrindė ir asmeninio materialinio suinteresuotumo. Atsakovei teisės aktais nesuteikus kompetencijos aiškinti sutarčių nuostatų pareiškėjo prašomu būdu, pastaroji teisėtai ir pagrįstai šios prašymo dalies netenkino.

57 pav. Ištrauka iš Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-03-24 sprendimo Nr.21R-160(AG-132/04-2022)

Šaltinis: Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-03-24 sprendimas Nr.21R-160(AG-132/04-2022).

Kita vertus, kitu Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2022-01-10 sprendimu Nr.21R-9(AG-818/06-2021) yra nustatyta ir pripažinta (sprendimas apskūstas teismui), kad neturiu teisės Kontrolieriaus reikalauti prieigos prie Kontrolieriaus propaguojamos programos *PlagScan*. Ko gero, ši programa net ir asmenims, kurių atžvilgiu ji taikoma, yra slapta. Tokiu atveju, su tokiais programos *PlagScan* rezultatais niekas neturėtų ir sieti asmenų, kuriems prieiga prie programos *PlagScan* neteikiama.

Kontrolierius jokios tvarkos, kriterijų ir aiškių sąlygų, sudarančių teisinius pagrindus naudotis programa *PlagScan*, tam būtinų ir aiškių reikalavimų nenustato. Tokiu atveju sudaromos sąlygos manipuliacijoms (teisinis neaiškumas) – atsiranda galimybės manipuliuoti reikalavimais. Galima tik numanyti, kad tokie Kontrolieriaus veiksmai atitinka gero administravimo sampratą ir principus, tačiau teisinės tvarkos ir argumentų nebuvimas rodo, kad ne tik būtina, bet ir privalu ieškoti geresnio administravimo modelio, nes:

- 1) Visa, kas įgyta už viešas lėšas, privalo būti skaidru ir viešai prieinama;
- 2) Pažeidimo nustatymo procesas, kurio pagrindas yra programos *PlagScan* rezultatai, privalo būti skaidrus, teisiškai sunormintas, naudojami diagnostavimo prietaisai negali būti paslėpti nuo suinteresuotų asmenų (net pati Kontrolierė L. Tauginienė dalyvauja „Skaidrumo akademijos“ veikloje; prieiga internete: <https://etikostarnyba.lt/kontrolieriaus-darbotvarke/>; žiūrėti 2021-11-19 darbotvarkę).

Kontrolierius savo tarnybos interneto svetainėje neskelbia informacijos ir nenurodo, kad programa *PlagScan* naudojasi pats ir jo tarnyba, į ką galima būtų kreiptis dėl programos naudojimo(si).

Ir galop vis dar nėra yra aišku:

- 1) Kokiais vertinamaisiais kriterijais yra motyvuojamas Kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294 dalyje dėl *PlagScan* viešojo pirkimo, t. y. kokie vertinamieji kriterijai buvo taikomi, įsigyjant programą *PlagScan*;

- 2) Kaip tekstų sutaptis kaip konstruktas yra įmanomas be kalbos – ar tokiu atveju tai nėra simbolių sutapčių patikra, jei *PlagScan* funkcionalumui kalba, jos semantika neturi reikšmės;

- 3) Kokie klausimai buvo pateikti potencialiems tiekėjams per apklausą raštu Kontrolieriaus tarnybos 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan* metu, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko – Kontrolieriaus tarnyba negali atskleisti, koks buvo apklausos raštu

turinys, o nukreipiama į *PlagScan* dokumentus, kai žinoma, kad tokie dokumentai jų įforminimo metu nebuvo rengiami ir parengti lietuvių kalba. Vadinasi, viešieji pirkimai vyko užsienio kalba;

4) Jei Kontrolieriaus tarnybos 2019-08-16 organizuotas viešasis pirkimas dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, vyko užsienio kalba, neįmanoma įvertinti, kokie buvo **apklausos raštu forma ir turinys**;

5) Kaip buvo įvertintas **keturių galimų tiekėjų (2019-08-16 viešojo pirkimo dalyvių) pasiūlymų** ekonomiškumas pagal kainos ir kokybės santykį (**apie 2020-10-20 viešojo pirkimo dalyvių kiekį informacija apskritai nežinoma, bet žinoma, kad programa atpigo, plačiau apie tai pirmajame skyriuje**), jei viešojo pirkimo dėl *Plagscan* vertinamieji kriterijai nėra atskleisti (nežinoma, kokios formos ir turinio pasiūlymą galėjo teikti kiekvienas tiekėjas, pagal kuriuos buvo išrinktas neva ekonomiškiausias pagal kainos ir kokybės santykį).

IŠVADOS

- 1) Kontrolierius privalėtų savalaikiai teikti aiškia ir konkrečią informaciją apie jo taikomas pasirinktas programas (automatizuotas sistemas), siekdamas vykdyti skaidrią ir aiškia veiklą, o ne iliuziškai prisidėti prie mokslo kokybės ar kurti prevencijos iliuziją;
- 2) Kontrolieriui pagal priedermę privalu su visomis Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų institucijomis bei visais mokslininkais, kurie save laiko Lietuvos Respublikos akademinės bendruomenės nariais, palaikyti lygiateisiškumo principais grįstus santykius ir neskaldyti bendruomenės diskriminacinių požymių turinčiais pagrindais (nėra duomenų, kokioms konkrečioms mokslo ir studijų institucijoms buvo siūlyta naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa *PlagScan* – Kontrolierius ir jo tarnyba tokių duomenų neišsaugojo ir apskritai abejotina, ar tokie duomenys prie studijoje nurodytų aplinkybių egzistavo);
- 3) Nepateisinama, kad valstybės institucija – Kontrolieriaus tarnyba negali faktiškai įvertinti įgyto ir panaudoto (taikyto) programos *PlagScan* masto;
- 4) Kontrolieriaus diegiamos ir propaguojamos programos *PlagScan* galimybes, parametrus ir funkcionalumą atskleisti yra Kontrolieriaus garbės reikalas vertinant iš skaidrumo perspektyvos;
- 5) Lietuvos Respublikos akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus veiklos teisinis reglamentavimas yra diskutuotinas dėl jo esmingo tobulinimo ar reformavimo;
- 6) Kontrolierius negali suteikti informacijos, kokioms konkrečioms tuometėms mokslo ir studijų institucijoms buvo sudarytos realios, o ne menamos ar kitokiais argumentais apibūdinamos galimybės naudotis simbolių sutapčių nustatymo programa *PlagScan*, kiek ir kokios mokslo ir studijų institucijos po 2019-08-16 gavo prieigą prie sutapčių nustatymo programos *PlagScan*, kurios institucijos tokia galimybe naudotis nustojo ir pan.:
  - 6.1) Yra žinoma tik tiek, kad šiuo metu **keturios** mokslo ir studijų institucijos – Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija – turi prieigą prie simbolių sutapčių nustatymo programos *PlagScan*;
  - 6.2) Neaišku, dėl kokių priežasčių tokioms rimtoms tuometėms mokslo ir studijų institucijoms kaip Vilniaus universitetas, Kauno technologijos universitetas, Lietuvos sporto universitetas, Šiaulių universitetas, Lietuvos muzikos ir teatro akademija ir kitoms net nebuvo sudarytos galimybės dalyvauti tekstų sutapčių nustatymo programos poreikio apklausose prieš 2019-08-16, jei tokios apskritai vyko;
  - 6.3) Kokiu pagrindu Kontrolieriaus tarnyboje programa *PlagScan* buvo taikoma iki teisės naudoti programą *PlagScan* įgijimo 2019-08-16;
- 7) Kontrolierius neturėtų slėpti, kaip buvo organizuojamas viešasis pirkimas ir koks buvo jo konkretus turinys (apklausa raštu), išskyrus pirkimo nelaimėjusius dalyvius, dėl 2019-08-16 įvykusio viešojo pirkimo dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, jei tai buvo vykdyta už viešuosius finansus, nes visa, kas įgyta už viešas lėšas, privalo būti skaidru ir vieša:
  - 7.1) Sutarčių dėl *PlagScan* sudarymo metu informaciją apie *PlagScan* ir jos galimybes („paslaugas“) lietuvių kalboje nepagrįstai nebuvo žinoma ir viešai nepristatyta (dėl to neaišku, apie ką ir kokia apklausa ar priegos teisės galėjo būti dalinamos, kokia kalba tai vyko);
  - 7.2) Apklauso raštu turinys, informacijos sisteminimas bei kita informacija yra neišsaugoti ir dėl to neįmanoma įsitikinti, ar apklausa apskritai vyko, nes nėra jokių duomenų apie tokios apklausos turinį ir kitus viešojo pirkimo elementus;
  - 7.3) Viešojoje erdvėje aptinkama informacija, kad programa *PlagScan* nuo 2021 m. sausio 1 d. yra produktas ir/ar programa *Original*. Dėl to neaišku, ką naudoja 6.1 išvadoje

- nurodytos keturios mokslo ir studijų institucijos – Vytauto Didžiojo universitetas, Vilniaus Gedimino technikos universitetas, Klaipėdos valstybinė kolegija ir Marijampolės kolegija;
- 7.4) Informuoti akademinę bendruomenę, ar programa *PlagScan* vis dar funkcionuoja, nes viešojoje erdvėje skelbiama, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. programa *PlagScan* yra produktas ir/ar programa *Ouriginal*, o **kokia konkreti užsienio kompanija atstovauja ir yra atsakinga už Kontrolieriaus naudojamus instrumentus**;
- 8) Jei Kontrolieriaus tarnyba sprendžia, kam suteikti prieigos teisę naudotis programa *PlagScan*:
- 8.1) Dėl skaidrumo ir aiškumo Kontrolierius turi patvirtinti tvarką, kriterijus ir aiškias sąlygas, sudarančius teisinius pagrindus naudotis programa *PlagScan* (jei tokia vis dar funkcionuoja, žr. 6.3, 7.3 ir 7.4 išvadas) – nustatyti aiškius reikalavimus;
- 8.2) Pažeidimo nustatymo procesas, kurio pagrindas yra programos *PlagScan* rezultatai, privalo būti skaidrus, teisiškai sunormintas, naudojami diagnostavimo prietaisai negali būti paslėpti nuo suinteresuotų asmenų, o jų techninės galimybės ir specifikacijos turėtų būti paskelbtos viešai Kontrolieriaus tarnybos interneto svetainėje. Priešingu atveju, tokia programa asmenims, kurių atžvilgiu ji taikoma, tampa slapta. Iš teisingumo ir sąžiningumo perspektyvos yra nepateisinama, kai asmenys, kuriems nesuteikiama teisė naudotis programa *PlagScan*, yra provokuojami komentuoti ar aiškinti programos *PlagScan* rezultatus net ir tais atvejais, kai tokie asmenys dėl nežinojimo neprašo teisės naudotis programa *PlagScan* (atsakingo valdymo bruožas, plačiau apie jį 9.1 poskyryje);
- 9) Vardan skaidrumo Kontrolieriaus prašoma:
- 9.1) Aiškiai nurodyti, ar buvo ir kokie, jei buvo, vertinamieji kriterijai taikomi visiems viešajame pirkime dalyvavusiems tiekėjams, įsigyjant programą *PlagScan*, o jei tokių duomenų pateikti negali – nutraukti programos *PlagScan* naudojimą;
- 9.2) Paaiškinti, ar tekstų sutaptis kaip konstruktas yra įmanomas be kalbos, jei *PlagScan* funkcionalumui kalba neturi reikšmės;
- 9.3) Imtis priemonių, kad Kontrolieriaus tarnyboje būtų sisteminami darbo rezultatai – būtų aiški informacija, kiek kartų Kontrolierius panaudojo simbolių sutapčių nustatymo programą *PlagScan*, jei ji įgyta labiau taikyti skundams nagrinėti – kontroliuoti savo tarnybos veiklą, kad teikiamais statistiniais duomenimis, jų patikimumu netektų abejoti;
- 9.4) Veiklos dokumentus rengti, įforminti ir savalaikiai skelbti valstybine lietuvių kalba;
- 9.5) Viešai pateikti informaciją, koks buvo 2019-08-16 organizuoto viešojo pirkimo dėl *PlagScan*, įskaitant ir 2020-10-20 viešąjį pirkimą dėl to paties dalyko, **apklausos raštu forma ir turinys**, jei žinoma, kad vyko informacijos sisteminimas;
- 9.6) Kaip buvo įvertintas **keturių galimų tiekėjų pasiūlymų** ekonomiškumas pagal kainos ir kokybės santykį, jei paslauga po metų atpigo daugiau nei tris kartus, ja naudojasi tik keturios mokslo ir studijų institucijos;
- 9.7) Jei programa *PlagScan* vis dar funkcionuoja, kai viešojoje erdvėje skelbiama, kad nuo 2021 m. sausio 1 d. programa *PlagScan* yra produktas ir/ar programa *Ouriginal*, o jei funkcionuoja, **kokia konkreti užsienio kompanija atstovauja ir yra atsakinga už Kontrolieriaus naudojamus instrumentus**.

PRIEDŲ SĄRAŠAS

- 1) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2019-05-22 raštai Nr.S-112, Nr.S-113 ir Nr.S-114 bei jų adresatų sąrašai;
- 2) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2020-11-16 raštas Nr.S-327;
- 3) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2021-09-29 raštas Nr.S-294;
- 4) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2021-11-03 raštas Nr.S-333;
- 5) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-01-14 raštas Nr.S-6;
- 6) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-01-26 raštas Nr.S-11;
- 7) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-02-09 raštas Nr.S-22;
- 8) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-02-17 raštas Nr.S-25;
- 9) Nuasmenintas akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-02-25 raštas Nr.S-36;
- 10) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-03-14 raštas Nr.S-57;
- 11) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-03-24 raštas Nr.S-72;
- 12) Akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus tarnybos 2022-04-13 raštas Nr.S-90;
- 13) Nuasmenintas akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2017-10-11 įsakymas Nr.V-27;
- 14) Nuasmenintas akademinės etikos ir procedūrų kontrolieriaus 2020-10-06 įsakymas Nr.V-43;
- 15) Valstybinės kalbos inspekcijos 2021-11-03 raštas Nr.9V-627;
- 16) Lietuvos administracinių ginčų komisijos 2021-11-18 sprendimas Nr.21R-751(AG-714/05-2021);
- 17) 2019-08-16 internetinės plagiato tikrinimo paslaugos sutartis Nr.Z-10, sudaryta tarp akademinės etikos ir procedūrų kontrolierės L. Tauginienės ir PlagScan GmbH su vertimu į lietuvių kalbą;
- 18) 2019-07-24 PlagScan GmbH techninių specifikacijų, skirtų teksto atitikimo programinei įrangai įsigyti, forma Nr.S-188 su vertimu į lietuvių kalbą;
- 19) 2020-10-20 internetinės plagiato tikrinimo paslaugos sutartis Nr.Z-20, sudaryta tarp akademinės etikos ir procedūrų kontrolierės L. Tauginienės ir PlagScan GmbH su vertimu į lietuvių kalbą;
- 20) 2020-10-09 PlagScan GmbH techninių specifikacijų, skirtų teksto atitikimo programinei įrangai įsigyti, forma Nr.S-263 su vertimu į lietuvių kalbą;
- 21) 2017-12-13 elektroninės leidybos paslaugų pirkimo sutartis Nr.Z-18;
- 22) 2020-02-06 šalių susitarimas dėl 2017-12-13 Nr.Z-18 elektroninės leidybos paslaugų pirkimo sutarties nutraukimo Nr.Z-4.